

NYIREGYHÁZA.

Társadalmi hetilap. — Megjelenik minden esütörtökön.

Előfizetési ára:		Felelős szerkesztő:	Társ-szerkesztő:	Hirdetéseket és előfizetéseket elfogad a kiadó-hivatal: Nyiregyháza, iskola-utca 13-ik szám. Egyes szám ára 10 krajczár.
Egész évre	5 frt — kr.	Dr. Prok Gyula, Sztempák Jenő.		
Fél évre	2 frt 50 kr.			
Negyed évre	1 frt 25 kr.	Kiadó-tulajdonosok: a szerkesztők.		

Husvét.

A feltámadás, s benne az örökélet nagy eszméjének ünnepét üli a keresztény világ. A hálaadó zsolozsma millió keresztény ajkáról száll ama végtelen hatalom trónusa felé, aki megnyilatkoztatta az emberiség valódi rendeltetésének és öncéljának utját. Az a világtörténelmi esemény, amelylyel a kereszténység gondolatának ellenállhatlan győzelmi nyomulása megkezdett, csak külső keret a husvéti nagy emlékek megünneplésénél.

Az emberiség isteni bölcsességű tanítója valóban feltámadott és él unos-untalan az idők végezetéig.

Az ókori állam és társadalom; amik közül az első teljesen elenyészett az egyént, a másik pedig ugyan-csak az első tiranikus hatalma miatt még nagy vonásaiban sem válhatott ki, egészben megdőlt azoknak a szavaknak csodás ereje előtt, amelyek a megváltó ajkairól szálltak el. Hanem azok a szavak nem csak romboltak ókori államot és társadalmakat, de új rendet teremtettek, amelyben valódi kifejezésre jutottak az ember fensége, czélja, s az ezt szolgáló állam és társadalom hivatása.

Mert a Krisztusitanítás nem csak a lelkiekben gazdag és örök igazságokat tartalmazó, de mindenek fölött kijelölte beláthatlan időkig az embe-

riség állami és társadalmi szervekedésének legfőbb alaptörvényeit.

Nem is kell a világtörténelem tanulságainak mélyeséges kincses bányába leszállanunk annak megerősítésére szolgáló érvekért, mikép a Krisztus tanította nagy elvek vetették meg alapját az emberi nem fokozatos haladásának minden vonatkozásban. Vegyük csak azt a legkönynyebben látható jelenséget az ókori államban, hogy egyént, egyéni czélt még a lelkiismeret kérdésében sem ismert el. Az egyes ember teljesen elveszett az államban, az állam tett, gondolkodott és akart az egyes helyett s annak ellenére. Az egyéni akarat, lelkiismeret és lelki szabadság még fogalmilag sem létezett, kisajátítván mindazt az a hihetetlen méretű hatalom, amely az ókori állam organizmusában testesült meg — Ennek ellenében, mint a tavasz életre hívó melege hatotta át az emberiség szívét Krisztus örök szépségű intelve, „lélekben imád az Istent!“ És ezzel egy pillanat alatt megszűnt a hit, a vallás, a lelkiismeret, s általában az egyes ember lelki világi állami tulajdon lenni. Ebben az egyetlen igazságban ki lett mondva, hogy az állam nem a kizárólagos közvetítő tényező az isteniség és az egyes emberek között, de még csak nem is nélkülözhetetlen, mert az

ember érintkezése az istenséggel ime kinek-kinek saját belső lelkiismereti dolga lett.

És az emberiség lelkiismerete egy pillanat alatt felszabadult ama rablánczokból, amelyek a szárnyalását épen csak a mindent pótló államig engedték meg.

Jöttek idők, amidőn a Krisztus hitvallásában felszabadult emberi lelkiismeret egyes korok zsarnoki irányzataiban ismételtelen elveszett, de az az önkény már csak muló lehetett, s törvénytörő elözményét képezhette a lelkiismeret és egyéni szabadság jogok mindinkább teljesebb kifejlődésének.

Krisztus hitében lett az ember valóban emberré, az állam pedig azzá, amivé az emberiség boldogsága czéljáért lennie kellett.

Ez a husvét feltámadási ünnepében a legnagyobb gondolat!

Ma pedig, midőn széltében látjuk, hogy mennyire befejezetlen a Krisztus által kijelentett lelki szabadság érvényesülése, s hogy az ezen irányban tett lassu haladás mily ellenállásba ütközik, nem fölösleges visszazállnunk a husvét ünnepének forrásához, gondolatához és nagy tanulságaihoz.

Mert a husvétkor feltámadott lelkiismeret, s az emberiség öntudatának felébredése ma sem teljes még, s nem

A „NYIREGYHÁZA“ TÁRCZÁJA.

Krónika.

Márciusus.

Szelid emlékezet ifju, szép Nemtője!
Mutass rá még egyszer a letűnt időkre;
Mutasd meg a napot, melynek égi fénye
Visszasüt e léha, földi szürkeségbe.

Az a nap: nemzeti létünk virradása,
Százados bűnöknek égi megváltása.
Feltámadást jelent az a nap minékünk:
Szabaddá, dicsővé sugarától lettünk.

Félszázada tűnt fel s jöttek bár viharok,
Égi glóriában ma is még fennragyog.
. . . A felleg elvonult; elpihent a tusa:
Hozsánna tenéked márczius Idusa! . . .

Szép volt, magasztos volt a mi ünneplésünk.
(More patrio még csak el sem is késtünk.)
Egyként buzgólkodott a város, a megye,
A kegyeletből hogy a részét kivége.

Szelid áhitatán a szent érzelmek
Pártviszály, szenvedély szépen elpihennek,
És a kurucz megye s a renegát székhely
Adózik egyaránt díszes közgyűléssel.

S mert kurucz a megye s renegát a város,
A stilszerűség sem maradhat hiányos;
Az ünnepi szónok — könnyű kitalálni —
Amott ellenzéki, emitt kormánypartí. —

Ám a szónok csupán, a szó: hazafiás,
Mindeniké fennkölt, pártatlan és igaz.
Ajukról — Istenem! — beh! szépen is zengett,
Hogy dicső a király s nagygyá lett a nemzet.

Éljen a szép haza! A nagy király éljen!
Zúgott a termekben lelkes szenvedélyvel.
Ki nem bizik: gyáva, — a ki nem hisz: hitvány,
Mutatja az a két magasztos indítvány.

„Márciusus ünnepén királyhoz felirat!“
— Hódolatteljesen a megye felirat.
„Kegyelet a holtak, az élőnek hála!“
— S a város óhaja valóságra vála.

Mint mikor szóltanak égi, tüzes nyelvek,
Kimondani mertük azt az igaz elvet:
Hogy iker-testvér lön hazafiság s fides! . . .
Te példázod ezt, ősz Bartholomaeidesz.

Prófétánk, vezérünk a honszeretében,
Magyar és független szívben, szóban, tettben.
Ime felkeresett a király bölcs kegye:
Hazafiság, érdem, jutalmát elvegye.

Szemünkben a hála örömkönyve reszket
Ott látván melleden az érdem-keresztet.
A ki megvetéttel minden hiúságot:
Jutalmat nyert ime a hazafiságod.

A te böles szavadon épült a nép erre,
Te tanítottad őt hazaszeretetre.
Nyelvből is magyarrá tette a népet,
Egy város ünnepe ünnepltetésed.

Azé a városé, melynek hagyománya:
Hazaszeretet és eszménye: királyia.
Büzik a jövőben, multban meg nem tévedt,
Méltoán fejezte be az ötven évet.

Azé a városé, melynek szép leányi
Eszméért lelkesen tudnak sikra szállni.
Büszke a palotánk, lobogó leng rajta:
A kegyelet szötte, a reménység varrta . . .

Szelid emlékezet ifju, szép nemtője!
Mutass rá még egyszer a letűnt időkre.
Ne tudjuk egy perczig, hogy van küzdés, nyomor,
Leskődik az ármány és éhes a gyomor.

Dor Ömb.

lesz teljes mindaddig, míg a tiszta, magasztos Krisztusi tan át még át nem hatja az egyes embert ép úgy, mint az emberi társadalom tagozatainak organizmusát és rendjét

A husvét ünnepében hirdettelt fel-támadásnak nagyon hosszú ideig lesz még pályája, mint hit, vágyakozás és reménységnek, s beláthatlan idők után mint elől valószínűnek, mint az emberi nem boldogsága legfőbb zálogának.

És annak az időnek végtelensége csak fokozhatja a hit és vallás benső kényszerét, a husvétii ünnep legnagyobb gondolatának; a lelkiismeret szabadságának áhitattal való megünneplésére.

Közügyek.

A város közgyűlése.

Nyiregyháza város képviselőtestülete ápril havi rendes közgyűlést a heten, kedden délután tartotta meg a városházának a közgyűlési meghívóban „diszterem”-nek nevezett nagytermében, amely terem azonban sajnos, a mennyezet és a falak vakolatának nagy mérvű megrongálta volta miatt a disz-nevet ma már nem érdemli meg.

A tárgysorozatban ezáltal 15 pont és a szokások „Esetleg más tárgyak” szerepeltek s a közgyűlés voltaképpen egy óra alatt le is tárgyalhatta volna valamennyit, de hát nem azért utánozza a mi kis parlamentünk a nagy parlamentet, hogy szónoklasi kedvűket a szónokok az igazi közérdeknek alárendeljük.

A közgyűlést *Bencs László* polgármester $\frac{1}{4}$ óra tájban nyitotta meg s a jegyzőkönyv hitelesítésére alakított bizottság tagjainak megválasztása után bejelentette, hogy *Kovács Ferenc* házipénztárnok tartós betegeskedéséből felépülve, a házipénztárt hétfőn átvette.

A tárgysorozat első pontja a himeskerti földek eladására vonatkozó szerződések közül 41 darabnak jóváhagyás végett való bemutatása s egyéb intézkedések megtétele volt. — Ezek az egyéb intézkedések abból

A Pandur meg a Tini.

Nagy nap volt az a mi házuknál, mikor a Pandur odakerült. Perge Jóska hozta, a dinnyecsész fia. Az „urfinak” küldte az öreg Perge bácsi. Az az urfi pedig én voltam.

Egy vasárnap délután kint jártunk a dinnye-földön. Aztán hogy a csész meglátott bennünket, odacsoszogott szíjjakkal összefűzött, vastag bőr-bocskorában. Majd meg elhitt a kunyhóhához, hogy nézzük meg a kis kutyákat.

Még akkor olyan kicsi volt a Pandur, mint a két öklöm. Aztán még a szeme sem nyílt ki. Nem is hívták még akkor Pandurnak. Hanem azért nekem már is megtetszett. Kértem is az öreg Perge bácsit, hogy adná nekem. Nekem is ígérte. Tán azóta se tett igeret olyan boldoggá.

Hát még mikor a Jóska elhozta! Már akkor nyitva volt a szeme, de még olyan acélekés színű. Enni se tudott még tejnél, meg tejből mártott kenyérbélnél egyebet. Aztán meg az anyja után is nyoszörgött. Alig tudtuk elcsendesíteni. Tejből mártottam az ujomat, azt szopogatta. Még most is érzem lapos, meleg nyelvecskéjét, ha rá-gondolok.

A Perge Jóska kapott egy fényes hostot, amiért elhozta; az öreg Perge bácsinak meg két esomó dohány jutott érte. Még akkor nem ütötte be a fináncz mindenüvé az orrát.

A kis kutya aztán mindig jölkött, el-aludt az ölemben. No hiszen esend is volt

állottak, hogy a közgyűlés a vétellel hátralekban levő vevők bepereltetését elrendelte, valamint elrendelte azt is, hogy azon vevők ellenében, akik az árverési feltételek értelmében kiállított szerződéseket aláírni vonakodnak, a kimozdítás és az általuk megvett részek vissza vétele iránt a perek tétessenek folyamatba.

A közgyűlés csak több rendbeli dikió-zás után hozta meg ezt a határozatot. Még több dikiózióra szolgáltatott azonban alkalmat a szikviz utáni fogasztási adó behozatala tárgyában a tanács által előterjesztett szabályrendelet. — A szónokok némelyike a szegényebb néposztály újabb megerősítését látta a szikviz-fogasztási adóban, az orvosok pedig közegészségügyi szempontból találtak károsnak a szikviz megadóztatását.

A felszólalók érveit *Kovács Győző* főszámvéve döntötte egyenként halomra, igen ügyes, talpraesett beszéddel, kimutatván, hogy a szikviz-fogasztási adót nem a szegényebb néposztály, hanem inkább a tehetősebbek fogják megfizetni és egészségügyi szempontból is egyenesen előnyére lesz a fogasztásnak, ha a szikviz gyártás kellő ellenőrzés alá kerül. El is fogadták aztán nagy többséggel általánosságban, majd egyhangulag részletekben is a szabályrendeletet, amelynek értelmében a szikvizre félliterenként 1 kr., literenként 2 kr. fogasztási adó fog kivetetni, amiből a városnak mintegy 3—4000 frt évi jövedelemre van kilátása.

A „Zsándár”-épülete vonatkozólag azt határozta a közgyűlés, hogy miután az állandó loávató bizottságnak Miskolcra vagy Nyiregyháza leendő elhelyezése tárgyában a hadügyminiszter még ez ideig sem döntött, a berbeadás kérdését május 1-ig függőben hagyják.

Különösebb érdeklődést keltett a tárgysorozat negyedik pontja, amely a színház-részvénytársaságnak a képviselőtestülethez a színház átvétele iránt beadott kérvényére vonatkozott. E tárgyban azonban — esetleges vagyonszerzésről lévén szó — a közgyűlés mindössze a felett hozott határozatot, hogy a kérdést érdemleges tárgyalás alá 30 nap múlva tartandó közgyűlésre tűzte ki.

A város ugynevezett függő kölcsöneinek kifizetésére és a vasuti út, valamint a pa-

ám a háznál! Jaj lett volna annak, aki egy hangos szót merészelt volna kiereszteni a száján!

Mig az ölemben aludt, az alatt találtam ki számára a Pandur nevet. — Perge bácsi megjósolta, hogy nagy kutya lesz belőle, — meg is látszott puha vastag lábain, széles talpán, meg a széles homlokán, hogy nagyra fog nőni. Olyan nevet kerestem, ami illeni fog neki, ha nagy lesz. A Pandur találtam ilyennek, mindjárt meg is kereszteltem egy pár csöpp tejecskével.

Persze, hogy attól kezdve a Pandur volt a legfőbb személy a háznál. Az ő kedvébe járt mindenki. Külön ágyacskát is kapott a tornác végén, a padrajáró alatt egy elnyúlt paplan-darabból.

Meg is érdemelte. Olyan jó kis kutya lett belőle, hogy még. Pár nap alatt elfelejtette a mamáját, nem vinnyogott többé utána. Aztán meg milyen játékos volt. — Gyöngye lábacskái alig bírták lomha testét, mégis mindig futkározott. Olyan különösen szaladt féloldalavé, aztán vissza-visszanézett, hogy hát én megyek-e utána?

Teltek a napok, teltek a hetek, már a dinnye is érni kezdett, mikor egyszer elhatároztuk, hogy a legközelebbi vasárnap délután a Pandur is kijön velünk a dinnyeföldre. Hadd lássa meg a mamáját. Vajjon megismeri-e még.

Hát bizony nem ismerte. Csak egy kutyapajtást látott benne, akivel játszani lehet. De az öreg nem volt játékos. Úgy

zonyi utcái közt kiépítésére szükséges összegek fedezése céljából névszerinti szávszáccsal egyhangulag elhatározta a közgyűlés, hogy az italmérsi kártalanítási kötvényekből adassék el 250,000 frt értékű mennyiség s a törzs vagyon ekként történő megesonkításának visszapótlására a következő év jövedelem egy része fordíttassék.

Ezzel kapcsolatban elhatározták azt is, hogy a régebben eladott 300,000 forintnyi kötvények értékének visszapótlására a jövőben az eddigi évenkénti 1500 frt helyett 2000 frt vétessék fel a költségvetésbe.

Ezután a vasuti út kérdése került szóba. A vármegye alispánja felhívta a városi, hogy a vasuti út makadám burkolatát javítsa ki, illetve kavicsosall borítsa be. A tanács azonban a vasuti út kiépítésének megoldás alatt levő kérdésre tekintettel felterjesztést javasolt intézteni a vármegye alispánjához, hogy a költséges kavicsozást ne kívánja, elegendék meg az elkerülhetetlen javításokkal. *Klein István* főmérnök felvilágosítása nyomán a képviselőtestület magaévá tette a tanács javaslatát.

A városi *daleylyet* részére az aradi országos dalversenyen leendő részvétel céljaira 300 forintot egyhangulag megszavaztak.

Ekkor az idő előhaladtott voltára tekintettel a tárgysorozat többi pontjait a jövő ősre hagyták s csupán a *Kassán* ápril. 10-dikén megnyitandó 1848-iki ereklye kiállításra szóló meghívást vették előre, a megnyitásra *Majersky Béla* főjegyzőt és *Porubszky Pál* főgimn. tanár, képviselőtestületi tagot küldvén ki.

Ezután *Porubszky Pálnak* lapunk más helyén ismertetett indítványára került a sor, végül pedig *Mikecz József* intézett interpellációt a polgármesterhez, kérdezvén, hogy mi igaz azokból a hírekből, hogy a városnak három tisztviselője ellen is fegyelmi eljárások vannak folyamatban, s ha ezek a hírek a valóságnak megfelelnek, hajlandó-e a polgármester azokról az ügyekről a képviselőtestületet tájékoztatni? A polgármester azonban kijelentette, hogy miután az ilyen természetű folyamatban levő ügyekről a törvény szerinti felvilágosításokat ma még nem adhat, az interpellációra érdemleges választ sem ad.

A közgyűlés $\frac{1}{2}$ 7 óra felé oszlott szét.

rámordult, hogy a Pandur farkát behuzva bujt a hátam megé.

Bezzeg aztán, mikor egészen felnőtt, nem bujt más kutyáktól sem. Olyan nagy lett, mint egy bornyu. Hatalmas, kifejlett komondor, de nekem a legjobb, leghívebb játszós pajtásom.

Minden reggel az ajtóban lesett. Mikor aztán kijöttem, örömeben először körül-futott az udvaron, előzve a tyukok között settenkedő verebeket, meg a galambokat, aztán vigan csaholva futott hozzám vissza, mintha mondani akarta volna: „Jöhetsz kis gazdám, nincs idegen lény az udvarban!”

Ezért a figyelemért minden reggel egy darab kávéba mártott kenyert kapott. Egy nyelés volt neki az egész, de megelégedett vele s aztán mentünk játszani.

Engedte, hogy cibáljam a fülét, szőrét. Kinyitottam a száját, még rá is kapaszkodtam, mint valami papirpára; ezért sem haragudott, hanem szépcéskén leült, amire természetesen lecsúsztam róla, nagyokat kacagva, hogy csak úgy hangzott bele az udvar. Ő meg olyan sunyi pillantásokat vetett ilyenkor reám, mintha csak örült volna, hogy lefőzött.

De csak velem volt ilyen jó barátságban különben nagyon komoly és rátartós természete volt. A cselédek épenséggel nem imanoláltak neki. — Azokat csak annyira becsülte, hogy az ételt azok adják oda neki, aztán feljőnek sem nézett, nem avatkozott a dolgukba, de nem is fogadott el tőlök parancsot sem.

Erdősítsünk!

III.

Előző cikkünkben, ámbar csak főbb vonásokban, már reámutattunk azon nagy előzőkre, amik az erdőkből és erdősítések-ből általánosságban várhatók.

Vizsgáljuk most végezetül azt a kérdést, hogy magában Szabolcsvármegyében van-e szükség a meglévő erdőségek szaporítására?

Akik előző cikkünket figyelemre méltatták, azok bizonyára tisztában vannak azzal, hogy erre a kérdésre a felelet más nem lehet, mint az, hogy igenis van. Hiszen, hogy csak egy esatlanos példát idézzünk fel emlékezetünkbe: az erdő-egyeknek a jégesőkre való hatására kell gondolnunk. Csak azokat az adatokat kell figyelembe vennünk, amiket a tekintetben Szabolcsvármegyéről és a közvetlen szomszédos, de erdőségeiben gazdagabb Hajdumegyéről felemlítettünk. Pedig, mint annak idején kiemeltük, a jégesőkre való hatásuk az erdőségeknek szintén csak közvetett haszon. Közvetett haszon, de a mezőgazdasággal foglalkozó Szabolcsvármegye életében nagyon is jelentős haszon.

Ha azonban Szabolcsvármegye viszonyait közelebbről vizsgáljuk, találunk itt egyéb olyan viszonyokat is, amelyeknek javulása egyenesen az erdőségek szaporításától várhatók.

Ott vannak a hirtelen, ugyszólván átmenet nélküli hőmérséklet változások. — A tavaszi késői és az őszi korai fagyok. Ott vannak a tavaszi tartós szárító szelek. Ott van a tavaszi esőzések gyakori kimaradása. Viszont nyáron a heves záporok. A tikkasztó nyári tartós hőség és ezzel szemben a téli napok túlhidegsége. Ott vannak a porfellegetek űző gyakori szelek; hiszen közmondásossá vált, hogy a Nyírségen hetenként három napig dühöng a szél és hordja a port és szemet ember, állat szeme közé, vetésre, termésre. Ott vannak a hó nélküli száraz hideg telek. Szóval az egész klímának olyan rendszertelensége, amely nem csak a mezőgazdaságra, de az emberek egészségügyre is szerfölött kedvezőtlen.

Ezen a rendszertelenségben pedig Szabolcsvármegyében halandó emberi eszközökkel csupán erdősítésekkel lehet segíteni.

Felvethető azonban és pedig joggal vehető fel az a kérdés, hogy vajjon az erdő-

sítések nem járnának-e nagyobb kárral, a kilitásba helyezett haszonnál, vagyis, hogy vannak-e Szabolcsvármegyének erdővel leendő beültetésre való területei?

A felelet azonban erre is igen könnyű, mert hiszen általánosan ismert dolog, hogy Szabolcsvármegyének a Tisza folyó melletti részétől eltekintve, a többi része ugyszólván egészen homokos talaj, még pedig futóhomokból származó következtében támadt homokbuckák láncolata.

Ezeknek a homokbuckáknak pedig meg van az a sajátosságuk, hogy az ekevas könnyen halad ugyan bennük, — ez adja magyarázatát a rajtuk elterült ősi erdők kiirtásának is, minthogy a régi kezdetleges gazdasági eszközökkel könnyű volt a művelésük, — de viszont könnyen elbánnak velük a szelek is, megtevéen sokszor azt a tréfát is, hogy a homokkal együtt az egész vetést a harmadik, sőt negyedik szomszéd vetésére szállítják át, emelt gyökereitől elsodorván, amaz pedig a behordással tevéen tönkre.

A beerdősítésre váró területek tehát szinte önként kínálkoznak s ezeknek beültetésük nem csak a buczkákat tennék erdőgazdaságilag kihasználhatóvá, — mezőgazdasági hozadékuk számba is alig jöhetvén, — hanem az ekként teremtet erdők véderdőké is válnának, megmentvén az alacsonyabb fekvésű helyeket a homokkal való behordástól.

Az erdősítés tehát Szabolcsvármegyében annak a szem előtt tartásával volna keresztül viendő, hogy a kopár, szélhordásos, mezőgazdaságilag csaknem teljesen hasznavehetetlen területek erdősítendők be.

Nagyobb birtokosaink már belátták azt, hogy az ilyen területek mezőgazdasági kezelése nem hogy hasznahajtó volna, de önmagukban legtöbbször a reájuk fordított tényleges kiadásokat sem térítik meg. Több uradalom található ma már Szabolcsvármegyében, ahol az ilyen területeket erdősítés alá fogták. Így legutóbb a gr. Desseffy-féle hitbizományhoz tartozó orosi birtokon folyik éppen mostanában egy nagyobb szabású erdősítés. De van tudomásunk másokról is, még pedig mind olyan birtokosok, akik elismert jó gazdák; akik nem luxus célból erdősítenek.

Amint tehát ezek a nagybirtokosok saját birtokaikon már is megkezdtek, azt megtehetik és saját jól felfogott érdekükben meg

kell tenniök a kisgazdáknak, a községek lakosainak is s bizonyára meg is teszik, ha a kezdeményezés, a mozgalom az illetékes helyről megindul.

A földművelésügyi miniszter éppen a múlt szombaton terjesztette be egy törvényjavaslatot a képviselőházhoz a községi és némely más erdőknek állami kezelés alá vétele, valamint a kopár területek beerdősítéséről.

A hazai erdőségek fenntartása, szakszerű kezelése és szaporítása tehát a kormányynak is különös gondját képezi, — kell tehát, hogy különös gondját képeze a törvényhatóságoknak is.

Szabolcsvármegye sok téren első a társ-törvényhatóságok között. Azt hisszük, első lesz ebben a kérdésben is. Figyelmét kiterjeszti bizonyára az erdőségekre és az erdősítésekre is.

E tekintetben bizalmunkat annál is inkább szilárd alapokra fektethetjük, mert tudomásunk van arról, hogy ezzel a rendkívül fontos kérdéssel már foglalkozott is és ha a szocialista mozgólódások a legutóbbi időben nem vették volna annyira igénybe figyelmét és tevékenységét, úgy lehet, ma már kész programja is volna.

A szocialista mozgalmak immár nagy mértékben lecsillapultak. Ebből folyólag napirendre kerülhet ismét a vármegye kcpár vagy kopárosodó és mezőgazdaságilag hasznavehetetlen részei beerdősítésének kérdése.

Ha ez megtörténik, reméljük, hogy a megoldás nem várát sokáig magára.

Tivoli. Huszonegy. Mako.

Teljes tudatában vagyunk annak, hogy a nyiregyházi kaszinó nem nyilvános hely. Helyiségeibe csak a tagoknak és a tagok által bevezetett vendégeknek szabad a bemenet.

Tudatában vagyunk tehát annak, hogy amik a kaszinó helyiségeiben történnek, azok, — amennyiben nem közérdekűek — nem a nyilvánosság elé valók.

És ha még is a kaszinó zárt helyiségeiben történtekről és történekről kell szólnunk, magyarázatát ez abban leli, hogy ezek az események ma már nemcsak a kaszinó tagjait, hanem az egész város, sőt a vidék közvéleményét is foglalkoztatják.

Nyíltan tárgyalják ma már azt a folytonos és mind nagyobb mérveket öltő hazárdjátékot, ami a kaszinó helyiségeiben nap-nap mellett folyik.

Tárgyalják magánházaiknál, tárgyalják a kávéházakban, az utca-sarkokon és szinte lesik az újabb és újabb szenzációs híreket a nagyobb nyereségekről és veszteségekről s ezen tárgyalások végeredménye rendszerint egy kérdés: hova fog az vezetni?

Nem szeretjük a nagyképűsködést; — magunk sem akarunk nagyképűsködni. Elfogadjuk azt a tételt is, hogy utóvégre aki játszik, a saját zsebére játszik, kinek mi-köze hozzá?

Hát a kérdéshez ilyenképen nekünk sincs semmi közünk.

Hanem igen is van akkor és úgy, ha mi is azt a másik kérdést vetjük fel, hova fog ez vezetni?

Jól tudjuk, hogy a törvényileg tiltott szerencse játékokat szelére játszik az egész országban. Játsszák olyanok is, akik a törvényeket alkotják s olyanok is, akikre a törvény végrehajtása volna biva.

Hanem mindennek meg van a maga határa.

A nyiregyházi kaszinóban a legújabb campagne — mert hiszen divatja van a szerencse-játékoknak is — a tivolival kezdődött. Kezdetben kisebb összegekben játszották. Majd — l' appétit vient en mangeant! — nőttek a tétek, nőttek a bankok. Harminez—negyven forint is állott egy-egy dobáson, ami eleinte szenzáció-zámba ment, később megszokottá vált.

Igy tartott a Pandur egyeduralma a háznál, egészen addig, míg a Tini nem került a házhoz.

Ez a Tini egy gyönyörű, hosszú szőrű hófehér angora macska volt. — A városban lakó nagyménikém küldte születésnap ajándékul, megtudva, hogy mennyire szeretem az állatot.

A Tini már majdnem egészen felnőtt korában került hozzánk, hanem azért hamar megszokott nálunk. Talán mert hogy vele is annyit foglalkoztam.

Igy aztán két játszópajtásom is lett. Csakhogy a Pandurral az udvaron, a Tinivel meg a szobában játszottam. A Pandurnak persze a szobába nem volt szabad bemenni, a Tininek szabad volt ugyan az udvarra kimenni, de jobban találta magát odabent.

A Pandur eleinte nem vette észre, hogy vetélytársa akadt. Hanem mikor a Tini már egészen hozzám szokott, — úgy hogy mihielyt bementem a szobába és ledülem valahova, rögtön hozzám jött, az ölembe feküdt és dorombolni kezdett, én is több időt szenteltem neki, mint a Pandurnak.

Pedig a Pandur ezt zokon vette. Lát-szott rajta, hogy bántja. Nem egyszer türelmetlenül járt le s fel az ajtó előtt, hogy menjek már hozzá is ki, hagyjam ott a macskát.

Egyszer aztán eszembe jutott, hogy hiszen játszhatunk mi hármán is együtt. Tudtam ugyan, hogy kutya meg macska között ritka

az igazi jóbarátság, a Pandur is megüzte a Tinét, ha az udvarom meglátta, hanem én elhatároztam, hogy összebékitem őket.

A Tinét az ölembe vettem, hogy kiviszem a Pandurhoz, és mindkettőjüknek lelkükre beszélek. Hiszen értik a jó szót az állatok is.

A Pandur akkor is az ajtó előtt várt reám.

Hanem amint kiléptem az ajtón és meglátta az ölemben a Tinét, egyszerre reám ugrott és . . .

Nem emlékszem, nem tudom, hogy történt, mert elestem s a fejemet úgy belevágtam a küszöbbe, hogy maig is homlokomon a nyoma. Elvesztettem az eszméletemet.

Mikor magamhoz tértem, az ágyban feküdtem. Fejem vizes ruhákkal volt körülvéve. Első kérdésem a Tini meg a Pandur volt hanem azt mondták, betegnek nem szabad állatokkal játszani, mert akkor nehezebben gyógyul meg.

Mikor pedig jobban lettem és újra a Tini, meg a Pandur felől kérdezősködtem, elvittek a nagynéniehez.

Ott volt ezcsia is, kutya is, de egyik sem pótolhatta sem a Tinét, sem a Pandurt.

Azokat nem láttam többet.

Csak évek mulva mondták meg, hogy a Pandur megfojtotta a Tinét és annyira dühös volt, hogy agyonlőttek.

Jól tették. Ugy sem tudtam volna többet szeretni, ha olyan irigy volt.

Vándor.

Aztán mikor a tivoli már nem volt elég izgató, következett a „huszonegy”. — (A „ferbli”-ről nem is beszélünk; az ősi és kiirhatatlan.) Ez is kisebb összegekkel kezdődött — de aztán l' appétit . . .

Egyszer csak eszébe jut valakinek, hogy a „huszonegy”-nél sokkal igazságosabb a „makaó”, mert abban a sanceok egyenlők s minden a kártyától, a szerencsétől függ. Így került sorra a „makaó”.

Előbb ezt is kisebb tétellel játszották, azonban már is akkorakkal, aminők a „tivoli”-nál csak elvétve fordultak elő.

A makaóról azonban szakértők állítják, hogy a legveszedelmesebb játékok egyike, amelynél a pénz játék közben teljesen elveszti az értékét s a játékos, míg pénz van előtte, a játék hevében épen a játszmák egyszerűségére és gyorsaságára miatt a tizeseket ép oly könnyen kockáztatja, mint más játékban a koronákat. A szenvedély teljesen úrrá lesz a játékos felett.

És l' appétit . . . Ma már feltűnt sem kell az olyan „bank”, amelyben pár száz forintot tesznek ki a halomra dobált öt és tíz forintosok.

Hova fog ez vezetni?

Jóra semmi esetre sem, mert hisz a régi igazság, hogy kártya- és egyáltalán szerencse-játékokban végeredményében csak veszíteni lehet.

A kaszinó választmánya megkísérelte ugyan a játékszenvedély korlátozását akként, hogy legutóbb tartott ülésében a kártya díját felemelte öt forintra nappal, tíz forintra éjjel. S az eredmény? Épenséggel semmi. Legfeljebb talán az, hogy a kártyákat nem cserélték fel ujjakkal olyan gyakran.

Ismételjük, hogy nem akarunk nagyképszerűdni. Nem akarunk hivatkozni arra, hogy vajjon a mi társadalmi és vagyoni viszonyaink megengedhetik-e, hogy egy-egy játékosnál rövid 10—15 perc alatt százakra menő differenciák álljanak elő? Nem akarunk filozofálni a folyvást fokozódó és terjedő játékszenvedélynek a rendes hivatásos foglalkozásra visszaható következményeiről, sem a játék szenvedély rajbává lett játékosok idegrendszeréről és családi kötelességeiről.

Csak azt kérdezzük egész tisztelettel a kaszinó igen tisztelt választmányától: nem látja-e, hogy ez az ut a monte-karlói mintához vezet s be akarja várni az első pisztolydördölést?

A „Nyiregyháza” a képviselőtestületben.

A márczius 18-iki városi képviselőtestületi gyűlésen történt, hogy — mint annak idején megírtuk — Mészáros János nyugalmazott m. kir. levélhordó, képviselőtestületi tag, interpellációt intézett a polgármesterhez, hogy dr. Prok Gyula, lapunk felelős szerkesztője, milyen jogcímen foglal helyet a képviselőtestületben?

Az interpelláló képviselőtestületi tag ugyanakkor megemlékezett arról is, hogy a dr. Prok Gyula felelős szerkesztője alatt megjelenő „Nyiregyháza” egy előző képviselőtestületi közgyűlésen történetekről az „Apróságok a hétről” című rovatban a rovatnak megfelelő trefás hangon írva, a többek között Mészáros János szereplésével is foglalkozott, amit azonban ő annyira zokon vett, hogy a saját ilyen nemű megtámadásai ellenében a polgármestertől kért védelmet.

Ezen beszéde közben többek állítása szerint „Nyiregyháza”-t „szennylap”-nak nevezte, — amit ugyan mi magunk sem vetünk észre, mert különben bizonyára nyomában megtoroltuk, illetve megtorlattuk volna, ezen kifejezés miatt azonban *Porubszky Pál* képviselőt a héten kedden délután tartott közgyűléshez az előző napon indítványt nyújtott be, s a közgyűlés végén szóval is megindokolta azt, hogy a sem a képviselőtestület méltóságával, sem a „Nyiregyháza”

és szerkesztői reputációjával össze nem férő kifejezés felett a közgyűlés rosszaságát fejezte ki.

A kérdés akként nyert megoldást, hogy az elnöklő polgármester Mészáros Jánost a kérdéses kifejezésért, amelyet elhangzásakor a polgármester sem hallott, utalagosan *rendre utasította*, mire Porubszky Pál indítványát visszavonta.

A dolog ekként velünk és lapunkkal szemben is teljesen kielégítő módon nyervén befejezést, ahhoz nekünk most már annál kevésbé lehet és van szavunk, mert hiszen jól tudjuk, hogy Mészáros János képviselői tag ur az inkrimált kifejezést csak nagy neki buzdultában szalasztotta ki a száján, a nélkül, hogy annak jelentését és jelentőségét ismerte volna.

Hírek.

— **Olvasóinknak és munkásainknak boldog ünnepeket kívánunk.**

— **Katonai látogatás.** *Clair Gyula* altábornagy, a kassai III-ik honvéderület parancsnoka a héten hétfőn este Nyiregyháza érkezett és itt kedden szemlélet tartott az itt állomásozó honvédszázad osztály felett. Az altábornagy szerdán reggel utazott tovább.

— **A színház ügye.** A nyiregyházi színház tudvalegileg egy részvénytársaság építette fel. A részvényesek már részvényeik jegyzése alkalmával el voltak ugyan készülve arra, hogy azokból jövedelmet látni soha sem fognak, azt azonban a legpesszimiztikusabb felfogásnak sem sejtették, hogy rövid pár év alatt az ekként közadakozásból felépült színház árverés alá kerül. A dolog azonban nem így történt. Az összes részvények nem találva gazdára, a részvénytársaság kölcsön útján fedezte a színház felépítéséhez hiányzó összeget. A színház jövedelme azonban az adósságok kamatait sem fedezte s ma már ott áll a dolog, hogy a színház csakugyan árverés alá kerül, ha csak Nyiregyháza város mást nem gondol ki és át nem veszi a részvénytársaságtól. A részvénytársaság ajánlatot is tett a városnak, hogy a színházat az adósságok átvállalása ellenében a város tulajdonába bocsátja. A város képviselőtestülete a kedden délután tartott ülésében a törvény szerint még érdemlegesen nem foglalkozhatott a kérdéssel, csupán 30 nap múlva tartandó tárgyalásra tűzte ki.

— **Felépült pénztáros.** *Kovács Ferenc* Nyiregyháza város házipénztárosa, huzamos idő óta betegségeből felépülve, hivatalát e hó 4-én átvette.

— **Hangverseny a főgymnasiumban.** Az aradi orsz. tornaversenyen, mint már megírtuk, részt vesz főiskolánk ifjúsága is, mely már eddig három országos tornáról sok babérrel övezte hozta vissza a főgymnasium zászlóját. Azonban sok ügyes tornász az ifjúság közül a kirándulás nagy költségei miatt nem vehetne részt a versenyen, ha segélyben nem részesül. Ezen pár száz forintra rugó segélyösszeg megteremtése céljából f. április hó 23-án hangversenyt rendez az iskola ifjúsága. A rendezésén négy professzor működik a fiukkal s így a hangverseny kellő színvonaláról gondoskodva lesz, melynek erkölcsi sikere annyival inkább biztosítva van, mert városunk három szép fiatal hőlye is közreműködik az estélyen. Hiszszük, hogy közönségünk gondoskodni fog az anyagi sikeréről, elősegítve lelkes ifjúságunk nemes törekvését. A részletes programot legközelebb ismertetjük.

— **A vasuti ut építése.** Tizenegy év óta kísért állandóan a vasuti út kiszélesítésének és kiépítésének kérdése. Hosszas huzavonak és tárgyalgatások után az ügy odáig elhaladt, hogy az út kiépítését a város elhatározta. Annak idején meg is emlékeztünk arról, hogy a szükséges tervek és költségelőirányzatok elkészültek s felterjesztettek a vármegyére jóváhagyás céljából. Az állami építészeti hivatal azonban a tervekben és költségelőirányzatban némi módosításokat lá-

tott szükségeseknek s így azok ismét visszakérültek a városhoz. Minthogy pedig a vasutavezető kocsit makadám burkolata a nagy forgalom következtében ismét meglehetősen megviselt állapotban van, a vármegye alispánja felhívta a várost, hogy az utat kavicscsal horitassa be. A város polgármesterére azonban a kilátásban levő utépítés miatt arra kérte az alispánt, hogy ettől a kívánságtól álljon el. Az alispán viszont arra való tekintettel, hogy még a tervek sincsenek jóváhagyva, sem a kisajátítási jog engedélyezve nincs, fentartotta előbbi utasítását, nem tartván valószínűnek, hogy az ut építése a folyó évben foganatosítható legyen. Ez ügygel foglalkozott a kedden délután tartott közgyűlés is, amelyen azonban, miután *Klein István* főmérnök bejelentette, hogy a tervekben kívánt átalakítások és újabb felvételek 2 hét alatt foganatosíthatók, s hogy a kisajátítási jog megnyerése utánjárásal rövid idő alatt megszerezhető, hogy tehát az ut építése még ez év folyamán, — hacsak egyéb akadályok nem merülnek fel — foganatosítható is lenne, azt határozta el, hogy újabban a képviselőtestület írjon fel a vármegyére alispánjához s kérje, hogy elégedjék meg azzal, hogy nagyobb költségek elkerülésével csupán a megrongált helyek időszakonkénti kijávitásával biztosítsák a vasuti-út járhatóságát, amelynek végleges rendezetése, illetve még ez év folyamán leendő kiépíthetése tehát a felsőbb hatóságok megfelelő jóindulatától, illetve gyors intézkedéseitől függ.

— **Várkonyi elveszett!** A hírdelt *Várkonyi István*, akinek izgató lapjával a „Földművelés”-ben sikerült elbolondítania és felbujtania nemcsak Szabolcsvármegye és a szomszédos megyék, de más vármegyék józan gondolkozásu mezei munkasait és kisebb gazdáit is, s aki miatt heteken keresztül izgatottságban élt az ország birtokos osztálya, amint a budapesti lapok írják, pár nap óta nyomtalanul eltűnt lakásáról. Márczius 26-án a nyiregyházi törvényszék előtt kellett volna megjelennie és szamat adni galád igaztásuért, ekkor azonban meg nem jelen, sőt mikor aztán 31-ére elővezetetését rendeltek el s a kiküldött detektívek megjelenek lakásán, hogy előállítsák, — ekkor hozzatarozótól azt a felvilágosítást nyerték, hogy a többszörös házior „ismeretlen helyen tartózkodik.” A fővárosi lapok különböző kombinációkat főznek a Várkonyi eltűnéséhez. Nemelyek szerint külföldre vette volna útját, — mások szerint talán szülőföldjére, Czeglédre utazott, az „Országos Hírlap” kiküldött tudósítója előtt azonban a Várkonyi felesége odanyilatkozott, hogy férje *Szabolcsvármegyébe* jött s itt tartózkodik. Nem lehetetlen ugyan, hogy ezt csak a közvélemény és a hatóságok félrevezelésére mondotta ő nagysága, hanem azért nem ártana, ha hatóságaink kissé körültekintenekek a vármegyében. Hát ha csakugyan idejött azon reményben, hogy itt az oroszlanbarlangban érezheti magát legnagyobb biztonságban?

— **Óvónó választás.** A bűd-szent-mihályi kisdédvódába óvónóul *Polner Mariska* választották meg.

— **Nyiregyháza — gyümölcs piac.** A nyiregyházi megyének, amely eluevés alatt azonban a szomszédos községek határaitban termelt meggy is értendő. olyan jó hirve van a gyümölcskereskedők körében, hogy nemcsak messze vidékre, de külföldre is előszeretettel vásárolják és szállítják. Ez a körülmény szolgált indokul egyebek között *Hoffmann Adolf* helybeli kereskedőnek arra, hogy a városhoz egy indítványt adott be, hogy a nyiregyházi gyümölcs piac létesítése és kifejlesztése érdekében. Ez érdekes indítvány a többek közt hivatkozik arra is, hogy négy meggyfa, ami alig igényel valami gondozást, több tisztajövedelmet ad egy hold földnél. Mint értesülünk, *Bencs László* polgármester e kérdésben nagyobb szabásu értekezletet fog legközelebb összehívni.

— **A rendőrség figyelmébe!** Felkérés folytán felhívjuk a rendőrség figyelmét azon körülményre, hogy a kereskedők alkalmazottjai ismeretes két kerekű talicskáikkal következetesen a gyalog-járdákon járnak, nemcsak a város belső utcáin, de a főtereken is. Már pedig kétséget alig szenvedhet, hogy a járdák nem ilyen célra készültek, s nem is ilyen czelökből tartatnak fenn. — A városi hatóság figyelmét pedig a város-háza előtti kőjárda rossz állapotban voltára hívjuk fel. A kövek ugyanis már annyira elopttak, hogy köztük egész lézágok, gödrök támadtak, amelyek pedig hogy mennyire veszedelmesek, szomorúan bizonyítja az az e napokban történt eset, hogy egy kis iskolás leány lába a város-háza déli szögletén levő egyik ilyen hasadékból olyan szerencsétlenül akadt meg, hogy a szegény kis leány lába kitézamadott.

— **Adomány a 48-as honvédeknek.** A dr. Vietórisz József által a márczius 15-diki ünnepélyre írott költeménynek eladási árából a polgármester kezéhez 21 frt tételét le, mely összegből Buzga János, Ondó István, Bodnár Mihály, Árayas Márton, Benkei István, Spisák Mihály, Kovács István, Laskó Mihály, Pozor István, Kocsis Mihály, Sztreborni György, Dániel Matyás, Frank Sámuel, Gyöngyösi Bernát, Brezina Mátyás, Vrabéli József, Fajcsik Sámuel, Zupkó Péter, Szécsy György, Hegedűs József honvédek és a Szkorni János özvegye részesültek. A költeménynek 200 példányban való kinyomatási árát Jóna Elek, a jótékony czél érdekében egész összegében átengedte.

— **Halózáás.** Kiss József, a helybeli állami anyakönyvi hivatal második anyakönyvvezető helyettese, a mult csütörtökön hosszas szenvedés után elhalt. — Másnap délután temették el nagy részvét mellet. Vég tisztesség tételére testületileg vonult ki az önkéntes tűzoltóság Sztárek Ferenc főkapitány vezetése alatt.

— **Ezer új népiskola.** Köztudomás szerint Vlassics Gyula kultuszminiszter a költségvetés tárgyalásakor kijelentette, hogy az országban még legalább ezer új népiskolát kell felállítani, hogy az egetől hiányokon segítve legyen. Mint értesülünk, a közokt. miniszter ez irányban már meg is tette a kezdeményező lépéseket. Felhívta ugyanis a vármegyék főispánjait, hogy rövid idő alatt tegyenek hozzá ez ügyben kimerítő jelentést. E jelentések alapján lesz megállapítva a sorrend a következő öt év alatt szükségesnek látszó iskolák felállítására nézve.

— **Figyelmeztetés.** Az ev. ref. egyház előjárósága ezernél figyelmezteti az egyház adófizetői tagjait, hogy ezentul adóikat mindig közvetlenül a gondnoki hivatalban fizessék be, (vasárnap d. e. 11—12-ig.) mivel az egyház külön adószedőt tartani nem fog. Egyuttal azt is tudomására hozza az adófizető híveknek, hogy az egyházi adók felévenként esedékesek és így a felév eltelle után végrehajtási uton, közadók módjára hajtattak be. *Az ev. ref. egyház elnöksége.*

— **Tornacsarnok a nagykálói gimnáziumban.** A nagy-kálóigimnáziumban új tornacsarnokot fognak építeni. Az előirányzott költség 7918 frt 66 kr. Az építésre árlejtés hirdetteték, mely zárt ajánlatok április hó 29-ik napján délelőtt 9 óráig az államépítésügyi hivatalhoz adandók be. A tornacsarnok építését 1894. június hó második felében kezdik meg és még július 31-éig be fogják fejezni.

— **Szélvihar.** Április hónapja ugyancsak czifra időjárással köszöntött be. A hónap első napja ugyan napfényes volt, de szombaton már esőre vált, s miután vasárnap is egész nap esett, hétfőn olyan erős szélviharra ébredt Nyiregyháza város lakossága, aminőre azok bizonyos legőregebb emberek közül is kevesen emlékezhetnek. A szél csaknem teljesen lehetetlenné tette az utcákon való járás-kelést. Megbontogatta a gyengébb összetartású háztetőket. A légnomás meg-

rongálta még a falak vakolatait is. Ablakokat zúdult be, kerítéseket döntött ki. A rom. kath. plebánia — lak egyik párkányán a bádogburkolatot feszítette fel. Szerencsére egyik szöglete nem engedett a szél erejének s így nem szakította le egészen, csak a tetőre hajlította, mert ha lezuhan, aligha nem szerencsétlenséget okozott volna. Különösen nagy rongálásokat okozott a vihar a városban kívül álló s így a szélnek jobban kitett lovassági nagy laktanyában, ahol a rongások helyreállítása ismét szép summa pénzébe fog kerülni a tulajdonos városnak.

— **Adófizetők figyelmébe.** A városi adóhivatal figyelmezteti az adófizető közönséget, hogy 1883. évi XLIV. t.-cz. 39. §-a értelmében az adótartozások negyedévenként válnak esedékesek, tehát április hó 1-jével már a folyó évi második negyed évi adótartozás is fizetendővé vált. Ezen második negyedre járó adók ugyanezen §. értelmében az évnegyed közepeig, vagyis május hó 15-ig fizetendők be és fizethetők be kamat nélkül, május 15-től kezdve pedig utána 5 százalék fizetendő az egész negyedre. Az adófizetők tehát a saját érdekében figyelmeztetnek, hogy esedékesé vált adótartozásaikat igyekezzenek május 15-ike előtt befizetni, nehogy kamatot és végrehajtási költséget is kelljen fizetniök. Egyidejűleg figyelmeztetnek azon adófizetőkre, akik még az elmúlt első negyedévi tartozásaikat be nem fizették, hogy azokat befizetni annál is inkább igyekezzenek, mert ellenkező esetben most már az árverések fognak ellenük külfizetni és megtartatni.

— **Országos vásárok ápril hóban.** Országos és kirakóvásár ápril hóban a következő helyeken és időben fog tartatni: Nyir-Madán 6-án, Nyir-Baktán 11-én, Szent-Mihályon 19-én, Dombárdon 25-én, Rakamazson 25-én, Nagy-Kállóban 28-án.

— **A nyiregyházi iparos-íjűség önképző-egylete,** saját penztára javára április hó 11-én, husvét másodnapján egyleti helyiségében családias jellegű dal, szavalat és tánczezel egybekötött zártkörű estélyt rendez. Belépti díj: 1 korona. Kezdeté este 8 órakor. Felül-fizetésekközzönettel fogadtatnak s hírlapilag nyugtáztatnak.

— **A „Magyar Génusz — Vasárnapi Lapok”** ez az utóbbi hetekben egyesült előkelő szép-irodalmi és művészeti hetilap hétről-hétre emelkedik, úgy szellemi részében, mint külső kiállítására nézve. Legutóbbi száma is bővelkedik kitünő novellák-, szép költemények- és időszerű események-, díszes illusztrációkban. Ezenfelül abban a kedvezményben is részesíti előfizetőit, hogy kiváló művészek eredeti festményeit, rajzait sorsozja ki közöttük. — Minden egész évre előfizetőnek pedig teljesen díjtalanul fogja megköldeni Tornay Gyula jeles festőművész „Az utolsó honvédek vascsorája” czimű eredeti festményének színeken sokszorosított képét. Mutatványszámot a kiadóhivatal (Budapest, VI. Andrásy-út 57.) ingyen küld.

Nyilvános nyugtázás és hálás köszönet.

Az ev. ref. egyház elnöksége e helyen is köszönetet nyilvánítja mindazoknak a kegyes adakozóknak, kik az özv. dr. Szabó Dávidné ürühögy ivén az ev. ref. egyház czéljaira kisebb, nagyobb összegeket felajánlottak. Ezek a következők: Özv. dr. Szabó Dávidné 5 frt, Báró Feilitzsch Bertholdné 5 frt, Mikecz János 3 frt, Mikecz Dezsó 1 frt, Kertész Bertalan 1 frt, N. N. 1 frt, Schatz Károlyné 50 kr, Báthory Istvánné 1 frt, Dietz Sándorné 1 frt, Benes László 2 frt, Sipos Lajos 1 frt, Saáry Pál 1 frt, Popp Györgyné 2 frt, dr. Ferlicska Kálmán 2 frt, özv. Hegedűs Edéné 5 frt, Szesztay Károlyné 2 frt, Lázár Kálmánné 1 frt, Surányi Imre 2 frt, Jóna Elekné 1 frt, Kállay Andrásné 3 frt, Szellák Mihályné 1 frt, Majerszky Barnáné 1 frt, Schultz Györgyné 1 frt 50 kr, Schlichter Gyuláné 1 frt, Horváth Gyuláné 2 frt, Dankó Istvánné

1 frt, Alföldi Károly (Debreczen) 1 frt, Sarvay Jánosné 1 frt, Sütő József 1 frt, Konthly Gyuláné 1 frt, Somogyi Gyuláné 1 frt, Megyery Gézáné 1 frt, özv. Juhász Kálmáné 2 frt, Péchy Pálné 1 frt, Mann Józsefné 1 frt, Cokozok Lászlóné 2 frt, Imre Jánosné 3 frt, Menyhért János 5 frt, Martinyi Jozsefné 1 frt, Papp Jánosné 1 frt 50 kr, Szilágyi Mariska 1 frt, Szilágyi Vilma 1 frt, Kovács Károlyné 1 frt, Kubinyi Art-húrné 1 frt, Básthy Barnáné 1 frt, Trajtler Sománé 1 frt, Rónay Jenő 1 frt, Nadassy Dezsó 1 frt, Krajnyák Györgyné 2 frt, Vízely Sándor 1 frt, Gráf Jánosné 2 frt, Palaticz Beláné 1 frt, Babar Ferencz 2 frt, Király Sándor 2 frt, Nagy Géza 1 frt, Kovács Geróné, 2 frt, Kubassy Gusztávné 1 frt, Meskó Elekné 1 frt, Klainik Károlyné 1 frt, özv. Karaczeai Józsefné 1 frt, özv. Bálint Mihályné 1 frt, Juhász Eteléné 1 frt, Török Lászlóné 1 frt, Batta Ignáczné 2 frt, Herr Zsigmondné 1 frt, Kosecz Andrásné 50 kr, özv. Bak Mihályné 50 kr, Marsalkó Gusztávné 1 frt, özv. Széchy Mihályné 50 kr, Karabélyos Péterné 1 frt, Deák József 1 frt, Kopesó János 50 kr, Vityi József 50 kr, Nagy Lajosné 1 frt, Eles József 1 frt, Tóth Andrá 50 kr, Fráter Aladárné 1 frt, Márton József 2 frt, Mácsánszky 1 frt, Tajnelné 60 kr, özv. Déry Károlyné 1 frt, Novák Gyuláné 1 frt, Melezer Margit 1 frt, B-niczky Miksáné 1 frt, Fejér Imre 2 frt, Tester Lajos 1 frt, Stern Jenőné 1 frt, Gredig Jeremiás 2 frt, Borbély Sándor, Saáry Sándorné, özvegy Piringer Jánosné, Heuffel Lajosné, Flegmann Jenőné, X. Y., Chotvács Ágostonné, Marsalkó Károlyné, Kohut Jánosné 1—1 frt, Darabos László 50 kr, Fintor Gyula, Maurer Károlyné, Heider Antal 1—1 frt, X. Y. 50 kr., Meskó Lászlóné 2 frt, Raksányi Sándorné, Kelemen Jánosné, Oláh Gézáné, Wirtschtafer Árminné 1—1 frt, Weinberger Johanna 50 kr., Palicz Jánosné, id. Sotész Gyuláné, Zucker Henrikné, Deutsch Gézáné 1—1 frt, Fejér Barnáné 50 kr., Kálnay Zoltán 1 frt, Varga Andalné 1 frt 50 kr., dr. Benedek János (Debreczen) 2 frt, Oláh Gyuláné 2 frt, Horváth János 50 kr., Markó Györgyné, Ujfalussy Zoltánné, Lakner Odón 1—1 frt, Tahy István 50 kr., Batáry Béni 1 frt, Józsa N. 1 frt, X. Y. 50 kr., Székely József 1 frt, Kertész Endre, dr. Vadász Leó, Gavallér Kálmán, Gállay Gyula, Jarikovszky József, Szabó Mihály, Baacska Endre, Laskay Endre 50—50 krajczár, Szokolay Árpádné 1 forint, Györ-birő Benőné 1 frt, Demeter Pál 50 kr, Kubinyi Lorántné 1 frt, N. N. 50 kr, Oko-licsányi Gézáné 1 frt, Henter Zs. 1 frt, Lator Gábor 1 frt, Miskolczy Ignáczné 1 frt, Csapky Jenőné 1 frt, Simko Józsefné 2 frt, Mészárosné 50 kr, Bíró Mariska 1 frt, Barzó Mihályné 1 frt, Puskás Károly 50 kr, Pinter Istvánné 50 kr, özv. Ziesek Edéné 1 frt, Inezedy Lajosné 1 frt, Liptay György 1 frt, Dudinszkyné 1 frt, Kunfalvy István 1 frt, Gansl Lipótné 50 kr, Baruch Arnoldné 1 frt, Gara Leóné 1 frt, Tárcey Kálmán 1 frt, Hoffmann B. 50 kr, Eördögh Dezsó 1 frt, özv. Mayr Andrásné 1 frt, és Déry Daniélné 25. Fogadják mindnyájan az ev. ref. egyház hátralját és köszönetét. Nyiregyháza, 1898. ápril 6. *Az ev. ref. egyház elnöksége.*

Apróságok a hétről.

Április elseje a tréfák, jobban mondva a megtréfáltatások napja.

Mi is követtünk el ez alkalomból kifolyólag mult heti számunkban egy tréfát. Hangzatos frázisokkal bevezetett czikkünkben azt írtuk, hogy egy szabolcsmegyei fiatal földbirtokos feltalálta a kormányozható léghajót, s azon pntéken (április 1-én) reggel Nyiregyháza megrékeztek.

Gondunk volt ugyan arra, hogy a czikkcske kikezdéseinek kezdőbetűiből az „Április első” szavak jöjjenek ki, sőt ezeket a kezdőbetűket vastagabb betűkből nyomattuk, még is sokan felültek a tréfának,

és várták pénteken reggel a városháza előtt a kormányozható léghajót.

Hát ezért a kis tréfaért ezennel bocsánatot kérünk mindazoktól, akiket felültettünk s akiknek vigasztalására felelőjük, hogy egy fimej lap meg az egész országot felülletette április elsején, azt irván, hogy a nemrégiben Fiumében leégett raktárt egy óriási meteor gyújtotta fel, amit a romok alatt mélyen, a földbe fúródva meg is találtak és a nemzeti muzeumba szándékoznak felküldeni.

Ez a hír bejárta az összes hazai hírlapokat, képzeltelők élénk derültséget keltve a fumeiekben, akik az április elsői tréfát természetesen idejében észrevették.

A kedden délután tartott képviselő-testületi közgyűlés megint bőségesen szolgáltatta anyagot e rovatunk számára. Csak egy párt említettünk fel közülök.

Mikor a szikviz megadóztatása került szóba, a „Nem adozunk” elvét valló városatyák mindenáron ki akarták sütni a szódavízről, hogy azt a szegényebb néposztály fogyasztsa nagyobb mennyiségben, akiket tehát nem kell az új adóval megterhelni.

Akadott olyan szónok, aki a forró nap égető hevében izzadó napszamos egyedüli üdítő itálnak mondta a szódavizet, de akadt olyan is, aki azt említette fel, hogy egész lakodalma kitartanak szódavíz mellett.

Csattanósan jegyezte meg aztán az utóbbira egy másik felszólaló képviselői tag, hogy lakodalmat egyszer, a legjobb — vagy legrosszabb — esetben legfeljebb kétszer vagy háromszor ül az ember életében, amikor az az egy krajczár üvegenként szóba sem jöhet, hanem az intelligens ember házában mindennap elfogyasztnak két három üveggel.

A 250,000 forint értékű kártalanítási kötvény eladása kérdésében megejtett névszerinti szavazásnál „igen”-nel szavazott minden jelen volt képviselői tag. (Belli András kivonult a szavazás elől.)

Hivalkoztak is rá, az asztal alsó végén ülő városatyák, hogy ime ők is tudnak „igen”-nel szavazni!

Amlt mi is ezennel elismerünk.

A gyűlés végén Porubszky Pál tanár urnak lapunk más helyén ismertetett és lapunkra vonatkozó indítványára kerülven sor, mikor azt Majerszky Béla főjegyző felolvasta, Mészáros János sietett öblös hangján közbekialtani:

— Nem fogadjuk el!

És csodálkozva nézett szét a támadt zajos derűtségre, hogy mi van azon nevetni való, ha ő egy reá vonatkozó indítványt nem fogad el?

Mészáros János urról egyébiránt kiderült az is, hogy ő azt nehezményezte főképen a „Nyiregyháza”-val szemben, amiért felemlítette róia, hogy ő levélhordó volt.

Mialatt ugyanis Porubszky Pál ur azt fejtegette, hogy a „Nyiregyháza” semmit nem irt Mészáros urról olyat, amiért a lapot kifogás érhetné, Nádas Lajos közbekialtotta:

— Azt irta róia, hogy levélhordó!

— Igen is kéremalasan, azt irta! — hagyta helyben Mészáros ur is.

Pedig a „Nyiregyháza” nem ezt irta, mert hozzáletette azt is, hogy „nyugalmozott”.

Mészáros ur azonban a jól kiérdemelt nyugalom napjait úgy látszik elég mozgalmasan éli, mert egy más oldalról felhangzott „Ki kell l . . . i, mint a presbyteriumból!” közbeszólás legalább arra enged következtetni.

Szédolós biztosításokkal.

A nyiregyházi kir. törvényszék büntető tanácsa nagyszabású bűnperben tart végtárgyalást hétfőtől kezdve. A bűnper anyaga a következő:

Fodor Zsigmond kisvárdai lakos, biztosítási ügynök az 1895. év folyamán életbiztosítási ügyeket kötött négy amerikai társulattal és pedig a „The Mutual”-al 40000 korona erejéig, a „New-York”-kal 30000 koronára, az „Equitable”-el 25000 koronára s végül a „Gresham”-mel 35000 koronára. A biztosított Fodor Zsigmond édes anyja, a földhöz ragadt szegény özv. Fried Ferenczné, tiszalóki lakos volt, a kedvezményezettek pedig ugyancsak Fodor Zsigmond szegény sorsu németstvérei.

A felsorolt biztosítási ügyetek megkötésénél Fodor Zsigmond részint személyesen járt közbe, részint az illető társulatok ügynökeit használta fel. A biztosítási ajánlatokhoz a társulatok által követelt orvosi bizonyítványt minden egyes esetben dr. Kiss Jenő tiszalóki praxis nélküli orvos, foglalkozására nézve kocsmáros és szenvedélyes régiség gyűjtő állította ki.

A biztosító társulatok a szabályszerűen kiállított és kellően felszerelt ajánlatokat minden gyanu nélkül elfogadták, a biztosítási ügyet mind a négy esetben kifogástalanul létre jött s a kötvények a biztosított özv. Fried Ferenczné részére kiállítottak és megküldettek, az esedékes biztosítási díj részleteket pedig Fodor Zsigmond pontosan befizette.

Eddig rendben volt minden. Az 1896. évi május hó 12 ik napján özv. Fried Ferenczné rövid lefolyású betegség után elhalálozott, ami általa a biztosítási összegek kifizetésének feltétele bekövetkezett. — Fodor Zsigmond a biztosítási kötvények birtokában a pénz felvételéhez szükséges adatokat, orvosi bizonyítványokat beszerézve, a bejelentést a pénz folyóvá tétele iránt dr. Friedmann Bernát nagyírhú kriminalista által megtette.

A biztosított asszony elhalálozásáról orvosi bizonyítványt dr. Harsányi Károly tiszalóki orvos állított ki.

Az „Equitable” biztosító társaságnak a halálzásnak a biztosítás megkötése utáni gyors bekövetkezése gyanusnak tűnve fel, a maga hatáskörében nyomozatot indított meg, amely meglepő eredménnyel végződött.

Kitűnt ugyanis, hogy özv. Fried Ferenczné nem csak nála, de azonkívül még 3 amerikai társaságnál van biztosítva nagy összegek erejéig, ez a körülmény pedig az ajánlati lapon, — jóllehet arra külön rovatot tartalmaz, — kitűntetve nem volt. Egyik alkalmazottját a gyanu erősbödése folytán leküldötte Tisza-Lókra, azzal az utasítással, hogy a biztosított özv. Fried Ferenczné személyes viszonyairól és egészségi állapotáról tüzetes adatokat szerezzen. Az utánjárás fellette kedvező eredménnyel járt. Megállapította ugyanis, hogy özv. Fried Ferenczné a biztosítás idején 60-ik életévét betöltötte, holott az életkor az ajánlati iven 58-nak volt feltüntetve. Dr. Kiss Jenő a biztosítandó asszonyt csupán egy esetben vizsgálta meg, három más esetben pedig a bizonyítvány adatait nagy részben maga Fodor Zsigmond mondotta tollba. Az orvosi bizonyítványok özv. Fried Ferenczné piros posztag, üde, teljesen egészségesnek tüntették fel, holott dr. Horváth Géza, dr. Kain József szent-mihályi, dr. Vadas tiszalóki és dr. Springer József tokaji orvosok bizonyítják, mikép özv. Fried Ferenczné évek óta a tuberkulózis igen előrehaladott állapotában volt s hogy ennek folytán az ajánlatokhoz becsatolt és dr. Kiss Jenő által kiállított orvosi bizonyítvány hamis adatokat tartalmaz. Megállapította továbbá, hogy az asszony földhöz ragadt szegény volt, az ajánlatban pedig gazdag, fakereskedő övezvények jelöltetett meg.

A Fodor Zsigmond ellen ekként begyűjtött adatok alapján a biztosító társaságok a biztosítási összegek kifizetését megtagadták s nyiregyházi kir. törvényszéknek bűnvádi feljelentést tettek Fodor ellen család, okirat-hamisítás büntetése miatt, dr. Kiss Jenő és dr. Harsányi Károly ellen pedig hamis orvosi bizonyítvány kiadásának vétségé miatt.

A vizsgáló bíró a feljelentés folytán a vizsgálatot megindította, s tekintettel a terhelő adatok súlyosságára, Fodor Zsigmondot vizsgálati fogságba helyezte.

A vizsgálat folyamán erős gyanu merült fel özv. Fried Ignáczné elhalálozásának oka ellenében is, s megállapítandó az is, vajlon szenvedett-e tuberkulózisban, elrendelte a halál természetes bekövetkezésébe konstatació, s a boncolást teljesített orvosok véleménye a tuberkulózis megállapíthatását kizárta. Az igazságügyi orvosi tanács az előbbi véleményt megerősítette, míg a tuberkulózisra vonatkozóan oda nyilatkozott, hogy az kizárva nincs.

A vizsgálat közben Fodor szabadlábra helyezése az iránti felebbezés daczára a felső bíróságok által is megrendeltetett.

A bejezett vizsgálat után a kir. törvényszék vádatanácsa ez ügyben megszüntető határozatot hozott, kijelentve, hogy a család büntetnének ismerve a biztosítási megkötésének körülményei által kimerítve nincsenek, amit az igazságügyi orvosi tanács azon vélemény erősít meg, hogy a tuberkulózis fennforgása meg nem állapítható s így az, hogy Fodor Zsigmond édes anyjának súlyos betegséget felhasználva, s azt elpalástolva, ravasz fondorlattal ejtette volna tévedése a biztosító társaságokat — beigazolást nem nyert.

A kir. törvényszék ezen határozatát az érdekelt biztosító társaságok megfélebbítették, melyre a debreczeni kir. Tábla az első bíróság végzését megváltoztatta, s Fodor Zsigmondot a btk. 401. §-ba ütöz magánokirat-hamisítás büntetnének eszmei bűnhalmazában levő, a btk. 379. §-ba ütöz és a 380. §-a szerint minősülő, a „Mutual”, „New-York” és „Equitable” életbiztosító társaságok sérelmére elkövetett három rendű család büntetnének a Büntető Törvénykönyv 65. §-a szerinti kísérlete miatt, — továbbá Polacsék Sámuelné Fried Berta és Weiss Péterné Fried Róza vádlottakat a fentebb jelzett 3 rendű család büntetnének kísérletében a büntető törvény 69. §. 2-ik pontja alapján, mint bűnrészeseket, végül dr. Kiss Jenő és dr. Harsányi Károly vádlottakat a nevezett életbiztosító társaságok sérelmére elkövetett, a büntető törvény 408. §-ba ütözött orvosi hamis bizonyítvány kiállítása által elkövetett három rendű vétség miatt vád alá helyezte.

A határozat indokolásából a következőket emeljük ki:

A vizsgáló bíró a feljelentés folytán a vizsgálatot megindította, s tekintettel a terhelő adatok súlyosságára, Fodor Zsigmondot vizsgálati fogságba helyezte.

A vizsgálat folyamán erős gyanu merült fel özv. Fried Ignáczné elhalálozásának oka ellenében is, s megállapítandó az is, vajlon szenvedett-e tuberkulózisban, elrendelte a halál természetes bekövetkezésébe konstatació, s a boncolást teljesített orvosok véleménye a tuberkulózis megállapíthatását kizárta. Az igazságügyi orvosi tanács az előbbi véleményt megerősítette, míg a tuberkulózisra vonatkozóan oda nyilatkozott, hogy az kizárva nincs.

A vizsgálat közben Fodor szabadlábra helyezése az iránti felebbezés daczára a felső bíróságok által is megrendeltetett.

A bejezett vizsgálat után a kir. törvényszék vádatanácsa ez ügyben megszüntető határozatot hozott, kijelentve, hogy a család büntetnének ismerve a biztosítási megkötésének körülményei által kimerítve nincsenek, amit az igazságügyi orvosi tanács azon vélemény erősít meg, hogy a tuberkulózis fennforgása meg nem állapítható s így az, hogy Fodor Zsigmond édes anyjának súlyos betegséget felhasználva, s azt elpalástolva, ravasz fondorlattal ejtette volna tévedése a biztosító társaságokat — beigazolást nem nyert.

A kir. törvényszék ezen határozatát az érdekelt biztosító társaságok megfélebbítették, melyre a debreczeni kir. Tábla az első bíróság végzését megváltoztatta, s Fodor Zsigmondot a btk. 401. §-ba ütöz magánokirat-hamisítás büntetnének eszmei bűnhalmazában levő, a btk. 379. §-ba ütöz és a 380. §-a szerint minősülő, a „Mutual”, „New-York” és „Equitable” életbiztosító társaságok sérelmére elkövetett három rendű család büntetnének a Büntető Törvénykönyv 65. §-a szerinti kísérlete miatt, — továbbá Polacsék Sámuelné Fried Berta és Weiss Péterné Fried Róza vádlottakat a fentebb jelzett 3 rendű család büntetnének kísérletében a büntető törvény 69. §. 2-ik pontja alapján, mint bűnrészeseket, végül dr. Kiss Jenő és dr. Harsányi Károly vádlottakat a nevezett életbiztosító társaságok sérelmére elkövetett, a büntető törvény 408. §-ba ütözött orvosi hamis bizonyítvány kiállítása által elkövetett három rendű vétség miatt vád alá helyezte.

A határozat indokolásából a következőket emeljük ki:

Dr. Vadas József, dr. Horváth Géza és dr. Kain József orvosok, kik néhai özvegy Fried Ferenczné szül. Friedmann Bettit 1892-től 1895-ig, tehát a kötött életbiztosítások közvelten megelőzőtt években részint megvizsgálták, részint gyógykezelték, egyhangzóan azt vallják, hogy az elhalt tudóbbajban szenvedett és a nála észlelt jelenségek alapján a tüdő tuberculosis betegséggnek igen előre haladott állapotát ismerték fel.

Ezt az adatokat támogatja Bródi Ernő gyógyszerész vallomása is, mely szerint az elhalt előtte többször panaszkodott az életbiztosításokat megelőzőtt években, hogy fulladozik és vért köp. Ezzel az adatokkal bár a hullarészek megvizsgálása alapján adott igazságügyi orvosi tanács véleményei szerint a tüdővész jelenléte nem volt megállapítható, de ennek fennforgása sincsen határozottan kizárva, bizonyíthatóan mutatkozik, hogy az elhalt özv. Fried Ferencné 1895-ben, mikor a biztosítási ügyetek kötettek és a megelőzőtt években is már tüdővérszen szenvedett, de megállapíthatóan mutatkozik az is, hogy a „Mutual”, „New-York” és „Equitable” életbiztosítási társaságokhoz 1895 és 1896-ban benyújtott ajánlati iven, orvosi vizsgálati bizonylatok, igénybejelentések, haláleset felvételi iven hamis adatokat tartalmaznak a tekintetben, hogy az elhalt a biztosítási ügyetek megkötésekor 1895. augusztus, október és november hónapokban s az azt megelőzőtt időkben teljesen ép és egészséges volt. A meghamisítottaknak mutatkozó magánok-

iratok létrehozásában Fodor Zsigmond vádlott minden alkalommal a legellenkebb cselekvőleges részt vett, mert ő érintkezett a biztosítási ügynökökkel, mindig óvatosan kikerülve azt, hogy az ügynökök az elhallgatás érinthetessenek, s bár másokat nevezett meg kedvezményezetteknek, a biztosítási díjrészeket ő fizette és vette magához a biztosítási kötvényeket, ő mondotta tollba dr. Kiss Jenő orvosnak az orvos vizsgálati adatokat, a ki minden vizsgálat nélkül állította azt ki; minthogy Fodor Zsigmondnak eme fenforogni látszó cselekményei míg egyrészt a magánokirat hamisítás büntetének megállapítására alkalmasnak mutatkoznak, másrészt az abban foglalt hamis adatok azt célozták, hogy a biztosító-társaságok ravasz fondorlattal tévedésbe ejtessenek jogtalan vagyoni haszonszerzése végett, de mivel a biztosítási társaságok elővigyázata folytán a biztosított összegek ki nem fizetettek, a vádbeli cselekmények csak megkezdtek és a vádlott akarátlan kívül levő ok miatt be nem végeztek lévén tekintendők, a család büntetnek csakis a kísérlete mutatkozik megállapíthatónak, ugyanazért Fodor Zsigmond vad.ótat eme terhelő adatok alapján, a magánokirat hamisítás büntetével eszmei halmozatban három rendű család büntetnek kísérlete miatt vád alá helyezni kellett.

A magyar királyi curia 1897. november 18-án helyben hagyta a tábla fenti vád alá helyező határozatát s utasította a nyiregypályai kir. törvényszéket végtárgyalás megtartására, a mikorra néhány anyakönyvi kivonat beszerzését rendelte el.

A végtárgyalás hétfőn, a hó 4-én reggel 9 órakor vette kezdetét. A kir. törvényszék közkezezőleg alakult meg. Elnök dr. *Dicsőffy Sándor*, szavazó bírák *Dudászy Gyula* és *Kunfalvy István*, jegyző *Zimmermann Kálmán*, a vádatolást dr. *Szikszy György* alügyész, a panaszos biztosító intézeteket pedig dr. *Stiller Mór* budapesti ügyvéd képviseli.

Fodor Zsigmond képviselőiben dr. *Friedman Bernát* országos hírelő kriminalista, *Polacsek Samu*elné, dr. Kiss Jenő és dr. *Harsányi Károly* vádlottak képviselőiben pedig dr. *Edelstein Aladár* ügyvéd jelentek meg.

Az elnöki előterjesztések után a bizonyító eljárás indított meg. Elsőnek Fodor Zsigmond vádlott lett kihallgatva. Az elnök kérdéseire előadja, hogy a biztosítási ügyletek kötésére édes anyja sarkalta. Az 1895. évet megelőzőleg is volt már biztosítva édes anyja, de kisebb összeg erejéig. Ez évben elhatározta, hogy dus jövedelméből legalább 50-60 ezer forintra biztosítandja édes anyja életét, mert belátta, hogy keresetéből más módon megtakarítani nem tud. — Különben tagadja, hogy édes anyja beteg lett volna s különösen, hogy tudóvészben szenvedett volna. Dr. Kiss Jenővel azért vizsgáltatta meg édes anyját, mert a biztosítási ügyleteknél a társulata mindig Kiss Jenő közbenjárását kérte ki.

A vádlott minden kérdésre nyugodt, megmondott és bátor, csaknem hetike teletet ad. Zavarba a kereszt kérdések hatása alatt sem jön s látszik a készülségén, hogy ügyének minden részét áttanulmányozta. — Kihallgatása az egész délelőttöt igénybe vette.

Testvére *Polacsek Samu*elné II-od rendű vádlott szintén tagadja azt, hogy édes anyja tudóvész lett volna. A biztosítási ügyletekről csak részben volt tudomása édes anyjától. Tudja, hogy a biztosítási díjakat fivére fizette, aki különben úgy őt, mint édes anyját is segélyezte.

Mindkét vádlott az ajánlati ívek kitöltésére vonatkozóan előterjeszti, hogy azoknak adatait részint *Fried Ferencz*né, részint *Fodor Zsigmond* szolgáltaták, még pedig az igazságnak megfelelően és csak tévedés, hogy az egyik ajánlati íven *Fried Ferencz*né gazdag lakoskedő özvegyének van feltüntetve.

Ezután *Friedman Bernát* védő felmutatja a „Gresham” biztosító intézetnek Fodor kezességi viszonyaira vonatkozóan kiadott könyv-

kivonatát, amellyel igazolja, hogy Fodornek az 1895. évben 24000 frtot meghaladó jutalék lett kiszolgáltatva.

A délután 3 órakor tartott folytatólagos végtárgyaláson dr. Kiss Jenő vádlott lett kihallgatva. Elmondja, hogy az orvosi bizonyítványok kiállítására Fodor Zsigmond kérte fel s minden bizonyítványért az intézetektől 10 frtos munkadíjat kapott.

Beismeri, hogy csak az első biztosításnál vizsgálta meg *Fried Ferencz*né, míg a többi bizonylatok kiadásánál ki sem mozdult a szobájából. *Fried*né jól ismerte, talán az előző napok valamelyikén találkozott is vele s így a tüzetes megvizsgálást fölöslegesnek kellett tartania, annál is inkább, mert akkor, midőn tényleg megvizsgálta, teljesen egészségesnek, piros pozsgásnak s korához mérten jól kinéző asszonynak tapasztalta. Kizártat tartja a tudóvészt, mert részint kopogtatás és hallgatóság, részint a többi szokásos vizsgálati módok alkalmazása után annak nyomát sem fedezte fel.

Dr. *Harsányi* vádlott, aki Fodor felkérése folytán úgy *Fried Ferencz*nének, mint II-od rendű vádlott családjának az 1895. év őszétől kezdve háziorsosa volt, szintén tagadja a tuberkulózis jelenlétét s ezen észleletének helyességét megerősítve látja úgy a boncoló orvosok, mint az igazságügyi orvosi tanács véleményével.

Azt természetesen visszaszajítja, mintha bármilyen indokból a valóságnak meg nem felelő orvosi bizonyítványt adott volna ki. Annak magyarázatul, hogy *Fried Ferencz*néről az igénybejelentések kíséretében felterjesztett bizonyítványaiiban a halálózást előidéző okok között a hashártya és bélhevényt meg nem jellemezte, azt hozza fel, hogy nem ezen jelenségek idézték véleménye szerint elő a halált s mert oly aggkoru egyéneknek mindkét betegség rendkívül gyakori.

Kedden reggel a végtárgyalás folytatottván; első tanuzak *Vajda (Weisz) Ignác* hallgatott ki a „New-York”-kal kötött elletbiztosítást Fodor felkérésére ő közvetítette, s e végből Fodorral együtt kiment Tisza-Lökre 2 ízben. *Fried Ferencz*né csak egyszer látta, mert Fodor mindenféle ürügyek alatt visszafartani látszott őt attól, hogy a biztosítandóval találkozzék, s vele beszélhesen. Sok gyanus körülményre emlékszik vissza, a többi között arra is, hogy az orvosi bizonyítványt Kiss Jenő, Fodor tollba mondása után anélkül állította ki, hogy *Fried Ferencz*né látta volna. De észleleteinek nagyobb fontosságot azért sem tulajdonított, mert néhány hét múlva Fodor megnyugtatta őt, hogy a közben jöttével létrejött ajánlat mellékleteit megsemmisítette, s azok helyett másokat szerzett be. Előadja továbbá, hogy Fodor ellen az egyik biztosító társaság által kezdeményezett magán nyomozatban részt vett, és sok adatnak birtokába juttatta *Weltmann* a társaság megbízottját.

Való hogy neki Fodor ígéreket tett, ha gyanujával felhagy, s nem tesz ellene semmit. Ő azonban kijelentette neki, hogy nem halgathat, s tényleg ő volt az, aki a biztosító társaságok eljárásánál a legtöbb adatot derítette ki.

A korona tanu szembesítése a vádlottal izgatott jelenetet idézett elő. Fodor láthatóan felhevület igyekezett védekezni a tanu sulyos vádjai ellen, míg *Weisz* határozott kijelentéssel maradt meg állítási mellett.

A tárgyalás legérdekesebb részlete kedden délután volt. Azok az orvosok hallgatottak ki, akik *Fried Ferencz*né a 90-es években gyógykezelték, avagy a 95-ik évben látták *Dr. Springer József* tokaji orvos előadja, hogy egy ízben, emlékezte szerint 1894-ik évben járt nála *Fried Ferencz*né. Kérésére megvizsgálta őt, s úgy emlékszik, hogy tudóvészt konstatált nála. Ebben a hitében támogatja az ezen alkalommal *Fried Ferencz*né részére kiállított vény, amely cressotot tartalmaz. Ezt az orvoszert más betegségek ellen nem szokta rendelni.

Dr. Vadas József 1895. évben vizsgálta meg *Fried*né, s vallja, hogy úgy a jobb, mint a bal tüdő lebonyer erősen meg volt támadva tuberkulózis által. Különben *Fried*né sápadt, beesett mellű, összeasszott asszony volt.

Dr. Horváth Géza bűd-szent-mihályi orvos ugyanazt erősíti meg. Véleménye szerint a tudóvész kétségtelen.

Dr. Kain József bűd-szent-mihályi orvos határozott hason tartalmu vallomást tesz. A tudóvész laikus embernek fel lehetett fedezni, de orvosnak minden körülmények között. A tudóvész legalább 15 éves volt a vizsgálata idején.

Dr. Dekán Lajos tiszta-polgári orvos látta szintén 1895-ben *Fried*né, de egészségesen. A tuberkulózisról szó sem lehet.

Dr. Burger Sámuel kisvárdai orvos Fodor házában vizsgálta meg 1892-ben *Fried*né Erről bizonyítványt is állított ki abból az alkalomból, midőn az első biztosítás kötetelt ugyanazon évben. Feltétlenül egészséges, jól táplált és úde asszonynak találta.

Dr. Schenk Adolf beregszászi orvos egy ízben Kisvárdán Fodorral találkozott *Fried*nével. Egészségesnek ismerte fel. A tuberkulózist lehetett volna fel nem fedeznie, ha csakugyan abban szenvedett volna.

Az orvosok harca, s az ellentétes vélemények érthető konsternációt idéztek elő egy bíróságnál, valamint a tárgyalási nagy termet szüntül megöltő közönség között.

Szerdán reggel folytatott tárgyaláson néhány kevésbé jelentékeny tanu lett kihallgatva, úgy hogy a bizonyító eljárás az iratok felolvasását kivéve délben befejezhető volt.

Délután került a vádbeszédre a sor. *Dr. Szikszy György* alügyész a bűnügy legaprobált szíllakig menő ismertetésével kezdte meg vádbeszédét 3,4 órakor. Kifünő érzékelt, s alapos jogi fegyelmélettel csoportosította azokat az érveket, amelyek Fodor ravasz fondorlata, a jogtalan vagyonszerzés észleletét s az intézetek megkárosítására irányult szándék fennforgását alkalmasak begyőzni. — Hatatosan állította szembe különösen az orvosok feltűnően ellentétes véleményét, s finom következtetésekkel mutatott azon orvosok véleményének sulytalanságára, akik az asszony megvizsgálása nélkül vallottak üdéséget, piros-pozsgás arcot stb. Behozonyítva látja az okirat hamisítás és család büntetnek kísérletét Fodor ellen, s ugyanazon bűncselekményekben való részeséget *Fried Berta* másodrendű vádlott részéről.

Dr. Kiss és dr. *Harsányi* jobb tudomásuk ellenére állítottak ki *Fried*né egészségesét igazoló bizonyokat s így bűnösök a terhükre rótt cselekményben. Marasztaló ítéletet kér annál is inkább, mert a beszámítást kizáró ok egyik vádlott javára sem forog fenn.

A logikus vádbeszéd 1/2 órárt vett igénybe, s utána dr. *Dicsőffy* elnök a perbeszédet elmondását, ma reggel 9 órakor kezdődő folytatólagos tárgyalásra tüzte ki.

Ítéletét valószínűleg csak holnap fogja a kir. törvényszék kihirdetni.

A végtárgyalás képének teljessége okából megemlítjük, hogy dr. *Dicsőffy Sándor* kiváló tapintattal és nagy körültekintéssel vezeti a tárgyalást. Avatolt keze teljes biztonsággal kezeli a bonyolult bűnügyet, s alapos kikérdezése után úgyszólván alig van tere a magánpanasz, s védelem kéredezési joga érvényesítésének.

Dr. *Stiller Mór* és dr. *Friedman Bernát* a vád és védő beszédekre tartották fenn auyagukat. A kihallgatásoknál aránylag kevés alkalommal éltek kéredezési jogukkal.

Szokatlan jelenség, hogy az egész tárgyalás iránt a közönség rendkívüli érdeklődéssel viseltetik. A tárgyalási terem állandoan tömve van halgatosággal, melynek sorában közéltünk nem egy kitűnőséget láthatni.

L-nagyobb érdeklődés a mai vád, illetve vádbeszéd felé irányul.

A szenzációs ügyben hozandó ítéletet lapunk jövő számaiban fogjuk ismertetni.

CSARNOK.

Test „lélek“ nélkül.

Irta: Csongor József.

A főnti címet csakis a materializmus álláspontjára helyezkedve lehet papírra vetni, az kétségtelen. Érteni pedig az anyagiség hívei e szavak alatt mindig csak azt fogják, hogy porhüvelyünk nem úgy van alkotva, ahogy az elemi iskolákban a gyermekek tanulják az ember definícióját: „Az ember testből és lélekből áll.“ Az emberi test alkalmas oly funkciók elvégzésére, melyeknek magasröptűségét mi gyarló érzekeinknek jelenlegi jelenlegi fejletlen állapotában utólag nem tudjuk, rögtön kész vagyunk a ráfogással: ezeket nem testünk végzi, hanem valami más és ezt a valamit mást elnevezték „léleknek.“

Ez a processus természetesen sokkal kényelmesebb physiologiai kutatásoknál. A megfajthatatlan dolgoknál megállunk, szellemesen bálunk s így kiáltunk föl: Nini csuda! Bebizonyosult a régi közmondás, mundus vult decipi. A világ csalódi akar, s ez, mint mindig, most is sikerül neki.

Miután azonban a hypothézis még épen nem az absolut igazság, minden időben akadnak egyesek, kik vakmerően ellenkező álláspontokra mertek helyezkedni a nagy tömeg általános meggyőződésével. Hogy ez tényleg vakmerő magatartás volt, annak legjobb bizonyítéka az, hogy az eddig letezett vallások tanaitak erre a föltevesre, mint alapra építették föl. Hogy szükséges volt-e ez, az ismét más kérdés, tény azonban, hogy nagyszámú racionálisan tömeget lehetett vele porózán tartani, sőt igen sokszor a legnevetesebb módon félre is vezetni.

Hogy a vezető, dirigáló elemek maguk milyen álláspontokra helyezkedtek, az feltétlenül kétségtelen, mert ha félték volna az illetők lelkük elkárhozásától, nem élték volna oly brutális módon vissza a kezükben levő hatalommal.

A 19-ik századot a számtalan elnevezés között a „gondolkodás századának“ is hívják. A szemlélődés tana rohammal vette be a gondolkodó elemeket, kiknek sorában két pártot találunk. Az egyik párt gondolkodása oda konkludál, hogy van lélek, amely a test inpotenciális állapotában hűtlenül ott hagyja eddigi tartzkodása helyét s miután így lakás nélkül az utcára került, gondolkozni kezd, hogy ugyan hová is lenne jó most menni?

A budhisták épen nem küldik valami nagyon messzi utra. Hah! épen most született az önben egy kis malacz, bujjál csak annak a bőrébe lélek komám és a lélek koma nem veszi tréfára a dolgot, minden különös habozás nélkül belebúvik az eleinte még csak visító, később rőfögő testecskébe és most a lakása nem két lábon jár és magasztos, nagy dolgokat vissz véghet, hanem még patán szaladgal és a sárban hengergödzik. A disznót aztán levágják, a lélek erre ismét lakást változtat; most a kis rongy vityillőből esetleg fejedelmi palotába, elefántba hurcolódik. Ez a vándorlás végtelen, mert ha már levezekezte összes bűnét, azaz egész menázsria alakjában járt keit e világban, ily módon kiengesztelve büneirét Budhát, visszatérhet a Föld két lábú urának bőrébe, de itt újra folytatja bűnös életmódját, s így ismét végig kell próbálnia bizonytalan számú házi és vadállatot. És az emberiség több mint félmillió lelkével még mind mai napig is ilyen szégyenteljes dolgok mennek végbe.

A keresztény vallás tana már sokkal rövidebben végez a „lelekkel.“ Menyország vagy pokol. Teria non datur. Azaz, hogy igen, a purgatórium, itt purgálódnak a lelkek, aztán uszgyé fölfelé, Szent Péter megnyitja a mennyek országának kapuját.

A spiritizmus álláspontja azonban egész határozatlan. A lélek él. Ez az ő alapjának.

Hogy a lélekkel mi lesz a test halála után, hova megy, bir-e önálló akaraterővel, van-e valami absolut hatalma, mi befolyásolhatja és mennyire, stb. a spiritiszták egész őszintén bevallják, hogy ezek a kérdések nagyon-nagyon fölülmúlják bármely tudósnak is a tudását és mégis szilárdul ragaszkodnak kézzelfoghatólag be nem bizonyítható föltevésükhöz.

Haladjunk az emberiség fejlődési történetében csak egy gondolatban visszafelé néhány tizezer esztendőcskével. Mondjuk, kerekszám százezer évvel. A kérdés ez: Testi kifejelettség tekintetében milyen volt a mai emberi test ebben az időben? A különbség jelentékeny, az egyszer bizonyos. Valami majomféle faj voltunk ilyen tájban, mondják az anthropológusok, műveltségünk színvonala pedig aligha állt valamivel magasabban, mint a most létező és szellemileg fejlethetlenebb majom faj műveltség. Hogy ez — ami igaz, hogy szintén csak föltevés — igen valószínű, azt a kőkorszakbeli emberiség intelligenciája kézzelfoghatólag bizonyítja fennmaradt eszközeivel. Tessék csak e szerint az aritmetikai haladvány szerint szabályszerűen visszafelé haladni, hogy hova fogunk jutni? És itt a matematika kétségbevonhatatlan igazsagai ervednek, s a matematika még eddig nem csalt meg soha senkit.

Bizonyos tehát, hogy egy időben igen alpai állottunk műveltség dolgában. Ha az akkori fajunk ma ugyanolyan állapotban léteznék, kérdés, vajjon az emberek, vagy az állatok kategóriájába soroznák-e őket a természettudósok. Ez kétségtelen. Megjegyzendő azonban, hogy a ma létező pápuá faj — a mely az őt világrész legkultiváltalanabb emberfaja — e képzelt emberfajhoz képest oly szellemi előrehaladottsággal, rendelkeznek, mint a művelt európai a pápuához képest. A százezer évhez ily formán természetesen épenséggel nem kötjük magunkat okvetlenül, mehetünk vissza két-három sőt ha jól esik, ötszázezer évről.

Ha pedig e fajt állatoknak vennők, remélem még a legszélsőbali spiritiszták sem fejtenének ki olyan oppozicionális magatartást, hogy ezeket lelekkel bíró élőnyényeknek tartanák. Pedig épen így jönnének önmagukkal a leghevesebb ellentmondásba. Azt mondanák evel ugyanis, hogy nekünk van ugyan lelkünk, amely az egyforintos csalogató hívogatóra megjelenik, de elődeinknek nem volt. Mikor állt be tehát az az időpont, mikor az állatokból embereké fejlődött élőnyenek e dolog birtokában mondhatták magukat. Lehet itten időpontot megállapítani? Határt megnevezni?

Tegnap még nem volt és másnap már egyszerre csak lett? Honnan jött, miből keletkezett? Ki adta? Vagy talán fokozatosan fejlődött? Hiszen még ez volna a legkomikusabb föltevés. A lelkeket így osztályokba lehetne sorozni. Volt piczi, apró lélek és ez fejlődött lassankint, míg végre elérte kifejlettségének mai stádiumát. Ez a fölfogás azonban spiritisztikái nézetnek csakugyan komikus volna, mert ily módon teljesen azonosítaná magát a materializmus álláspontjával. Mert épen a materialisták mondják, hogy a test azon képessége, melyet érkeinkkel fölfogni képtelenek vagyunk, nem egyéb, mint az agyvelő erőteljes kifejlettségéből létrejövő képesség. Az agyvelőt kiengesztelik a motorikus idegszálak, s ezeket a többi idegek, ezeket ismét az erek, véredények, izmok, a csont, bőr stb.

Minden test alkatrészek harmónikus együttműködése képezi alapföltételét a lélek, vagy helyesebben, a gondolkodás, az ebből származó, véghezvitt és szándékolt tettek zavartalan, egyenletes funkcionálásának. Az emberi test gép. Még pedig komplikált alkatrészekből összeszerkesztett gép. És épen, mert bonyolult a szerkezete, azért olyan tökéletes. De egyáltalán miért szövevényes a szerkezete, épen oly könnyen meg is akadhat a működésében.

Ha az embernek erős fejfájása van, gondolkodásában lényeges változás áll be. Alkotásra az így ilyen esetben sokszor képtelen, s mivel a spiritiszták szerint az ember nem az agyával, hanem a lelkével gondolkodik, szeretettel kérjük, mi történt jelen esetben a lélekkel? Olyan gyöngy szervezetű-e a lélek uraság, hogy egyszerű főfájás esetében fölmondja a szolgálatot? Készönöm szépen. Az ilyen lelekből nem kérek. És az ilyen lélek örökéletű aztán?

Azonban viszont tény, hogy bármiféle a testben végbemenő változás lényeges befolyással van az emberi gondolkodásra, vagy mondjuk a lélekre. És épen ez a pont az, amelyhez a lelekhivők csoportja görcsösen ragaszkodik. Pedig épenséggel a semmibe fogódzkodnak. Ha valakit nagy testi szerencsétlenség ér, mondjuk megvakul, ez föltétlenül retdkívül érzékeny befolyást gyakorol az illető gondolkodásmenetére. Sokszor öngyilkossá lesz az illető. Más tudja, hogy gyógyíthatatlan beteg, egész eleje nem egyébb főprengésnél és gyászos kétségbeesésnél. De ez mind a materialisták fölfogásának a helyességét bizonyítja, a test minden egyes elváltozása határozott befolyással van a gondolkodásra és ez nem csupán az agy egészséges vagy nem egészséges voltától függ. Az ellenkező nézetten állók e thézist a maga vaskövetkezteségével nem fogadják el. Milton „Az elveszett paradicsom“-ot világtalan korában írta, s materialista szempontból tekintve a dolgot, egész bizonyos, hogy megvakulása idézte benne elő azon lelki állapotot, mely őt e remekmű megírására inspirálta.

A másik csoport hogyan oldja meg a kérdést? Milton hatalmas, nagy lelkű ember volt és meg a vakság sem tudta megtörni. Pedig bizonyos, hogy ellenkező esetben még világos dolgokat írt volna és nem ajándékozta volna meg az emberiséget a resignationnak eme kolosszális alkotásával. Miltonra csapás és szerencse volt, hogy elvesztélt szemvilágát; az emberiségre nézve csak szerencse.

Több esettől eltekintve azonban, ők is elismerik azt, hogy anyagi elváltozás szellemi elváltozást von maga után. Tehát néha igen es neha nem. De mikor igen és mikor nem? Azt hiszük, határozott feleletet e kérdésre képtelenek volnának adni. Gondolatmenetük consequentiája eponton tehát teljesen megdőlt.

Van azonban ismét egy kérdés, melyre a materializmus ellensége egyáltalában képtelenek megoldó feleletet adni. Ha ugyanis a lélek a testtől teljesen elkülönözött és a halál pillanatában teljesen különváltó valami, mikor lesz az emberi test eme léleknek tulajdonosává? A megszületés pillanatában? — E föltevés abszurdum, mert akkor a halvaszületés megoldatlan problémává válna. — A világrajzó cscesemő miért nem existálhat? Mert nem jutott bele lélek, vagy mert testi szervezetének fejletlen volta nem képesíti őt az életre? — Kétségtelenül az utóbbi a helyes megoldás.

De föltéve, hogy a test a megszületés pillanatában veszi birtokába a lelket, vagy — ha jobban tetszik — a lélek a testet, mi ennek az alapföltétele? Ilyformán minden bizonynyal a mozgás. Ámde az is bizonyos, hogy a foetus még az anyaméhben magában is végez mozgásokat, tehát a test és lélek egyesülésének pillanata ilyformán esetleg még az anyaméhben következnek. És aztán melyik időpontban? Talán épen a fogamzás pillanatában? Most kérem, tessék elképzelnit, hogy az a néhány milliméteres nagyságú testecske, melyben megvan ugyan a föltétel az életre, de csakis a föltétel, hogy lélekkel bírjon, s talán épen olyanal, mint egy lángszű ember.

A materializmusnak erre gnyos, szána-közó mosolyal nincsen egyéb felelete, s azt kérni csupán, hogy miért nem érvényesíti hát magát a testecske?

Vagy talán csak a gyermekkor elmulta után jut a test a lélek birtokába? Még e

föltevének is szívesen alátétjük magunkat, csupán arra a kérdésre kérünk feleletet, hogy milyen időpontban következik be ez, bizonyos szellemi tevékenység kifejtése után? Ez lehetetlen, mert hiszen látjuk, hogy 7—8 éves gyermeknek nagyobb a műveltsége, mint a felnőtt, irni-olvasni nem tud művelletlen parasztnak. A parasztnak tehát nem volna lelke, s a gyermeknek igen? S mégis a parasztnak fenyegetik, hogy Belzebub és Astaroth körmei közé jut a lelkük.

A két dolog mikor válik el véglegesen egymástól? Csupán a halál pillanatában? Ez lehetetlen, ezt a mindennapi élet minden percében megzavároja. Szélütött, elmebajos, agyalágyult agyfeje, a legjobb példák e tekintetben. Mi lett a lélekkel? Pedig lehetséges, hogy csak egy rugó pattant el az emberi gépszervezetben, azaz csak egy véredényeske repedt meg és a hatalmas léleknek egyszerre vége. — Ha az a lélek ilyen könnyen beszünteti jóformán teljes működését, hogyan lehetséges mégis, hogy a test teljes elporladása után — a spirítiszták szerint — összevissza kóborol, unatkozó társaságok szíves fölkerésére megjelen, minden okos és nem okos kérdésre a legnagyobb keszszéggel ad feleletet? A spirítiszták idegrendszere romlik, agyukban rögeszme fészkelődik meg lassankint, s minden szalmazaliba kapaszkodnak, hogy állítsanak valódiságot bizonyítsák, amely röviden ebben kulminál: a lélek él és felel.

Mélyen tisztelt spirítizmus! Hát a tetszhalottakkal mi van? Az illető lélek a tetszhalál időpontjában bizonyára bujósdiát játszott, vagy látogatába megy, anélkül természetesen, hogy a test erről tudott volna. Aztán megmondolja a dolgót és visszajön, a test kóbor kompánistáját minden szemrehányás nélkül visszafogadja és az egy test, egy lélek* című emberi izom-, vér-, és csonttömeg sans géne él tovább. De bezzeg, ha a testet már elföldelték, jöhét már vissza a bitang lélek! Ha csak a temetőre észre nem veszi a sirhalom mozgását és föl nem ássa a testet.

A materiálistizmus e kérdésekre egyenesen, röviden és határozottan képes megfelelni, a spirítizmus csupán kitérő, bonyolult, hosszús és határozatlan válaszokat tud adni csak.

Különlélek.

A kedélyes török posta. A török postahivatalok hosszab ideig megtagadták a külföldről Torórkországba küldött képes levelezőlapok kézbesítését, mivel a mohamedán vallás

tiltja az emberi alak ábrázolását. Mikor az összes európai államok figyelmeztették a nemzetközi szerződésre, akkor nem ellenkezett már, hanem a levelezőlapok csak nem jutottak kézhez azután se. Szászámra tüntek el a kártyák. Jött a sok reklamáció a postahivatalhoz, de mindhiába. Végre aztán rájötték a dolog nyitjára. Egy postatiszt bemegy egy német kereskedőhöz. A kereskedő panaszkodik, hogy milyen sok kára van a képes levelezőlapok miatt, mert nem kézbesítették őket és hogy a közönség nem is meri használni emiatt. Ne féljen! szól a postatiszt, már nem tart sokáig, féldig sokat tartottunk vissza, mert azokkal diszitjük a szobánk falait. Most egyelőre el vagyunk látva levelezőlapokkal, bátran küldhetnek képet is.

Udvariasság a tengeren. Franciaország legkiválóbb énekesőinek egyike nemrégén egy német hajón visszatért hazájába. Egy este, amikor megtekintette a hajón rendezett hangverseny műsorát, azt látta, hogy az egyik pont szerint az 1870. évi háborúból való győzedelmi marsot adnak elő.

— Bizonyos vagyok abban, mondotta egy mellette ülő közint franczia hölgynek, hogy nem szándékosan akarnak bennünket ezzel boszantani, de ezzel egy cseppent sem törődöm. Nagyon is nagy hazafi vagyok, semhogy mihelyt e győzedelmi induló első hangja elhangzik, a magam módja szerint tiltakozásomat ne fejezzem ki. Majd meglátja!

A kapitány, aki véletlenül meghallotta ezt a párbeszédet és észre vette a franczia hölgy izgatottságát, megtekintette a műsört és az egyik hajóinasnak halkan valami parancsot adott. Abban a pillanatban, amikor a német himnusznak kellett volna megszólalnia, a franczia énekeső, aki csak nehezen rejtgethette izgatottságát, felkelni akart az asztaltól. Az első hang végigszáll a termen, az énekeső felkel . . . de halaványan, mélyen meghatva megáll, miközben a kapitány bátorosan reá mosolyog. A zenekar a marseilleist játszotta.

Árverés Japánban. A japáni közéletben az árverési hiéna ismeretlen fogalom. Ott a licitáczióknál nem kiabálnak, nem veszekszenek és nem dulakodnak, hanem cédulákra írják rá a tárgyának a nevét, amelyre árverezni kívánnak és azt az összeget, amelyet érte adni szándékoznak. Ezeket a papirszeleteket bedobják egy gyűjtőszekrénybe s a végrehajtó kiválasztja a legtöbbet ígérő cédulákat és a pénz lefizetése mellett az illetőknek kiosztogatja a tárgyakat.

Közgazdaság.

Szabolcsvármegye alispánja a községi tenyészállatok kedvezményes áron való beszerzése tárgyában a következő körrendelet intézte a községek előjáróit:

A nagyvárad m. kir. állattenyésztési kerület felügyelőjétől arról szerettem értesülni, hogy a községek előjárói nem tudják és nem veszik igénybe azon kedvezményeket, a melyeket a tenyészapa állatok beszerzése körül a földmívelésügyi kormány a községeknek nyújt.

Ákár mulasztás, akár a kellő ösmeret hiánya idézte elő az eddigi érdektelenséget, magam részéről is módot és alkalmat kívánok nyújtani arra, hogy az eddigi mulasztás a jövőben e téren is pótoltsassék.

Tudomására hozom tehát a községeknek, hogy tenyészbírák beszerzésénél 20—30% kedvezményben részesülnek, a sertésnek 36 forint átlagos árban kaphatók s mindenesetösszegek másfél év alatt, féldívi részletekben, kamatmentesen törleszthetők, egyes igen szegény községek, kiveteles esetekben, ingyen is kaphatnak tenyészbírák használatra.

A kedvezmény elnyerésére irányuló, 50 krajczáros bélyeggel és községi pecsétlettel ellátott folyamodványok rendszerint február hó végéig terjesztendők be a nagyvárad m. kir. állattenyésztési kerületi felügyelőség útján a földmívelésügyi m. kir. miniszterhez; ez évben azonban sertésnek iránt még április hó végéig lehet folyamodni. Ingyenes tenyészapa állatok ügyében beadandó kérvényhez a járási mezőgazdasági bizottságnak a község szegénységét és a tenyészállatra való nélkülözhetlenségét igazoló nyilatkozata is mellékelendő.

E tudnivalók iránti közlésemet azzal a figyelemzetéssel zárom be, hogy a mennyiben a községek szükség esetén e kedvezményeket igénybe venni elmulasztanák, a község világos kárával járó eljárást az előjáróság részéről elkövetett mulasztásnak fogom tekinteni.

Mikecz János.

Piaci árak.

— Ápris 6.

Buza	12.—	12.25.
Rozs	8.—	8.10.
Árpa	6.60	6.70.
Zab	7.40	7.50.
Tengeri	5.20	5.25.
Szesz	56	20.

A ki

komoly és előkelő hangu lapot akar járattatni,

A ki

az okos nemzeti politika hívének az okos vallja magát,

A ki

szereket az újságban is a szép stílust és jó ízlést,

A ki

a szépirodalomnak java termékeit akarja olvasni,

A ki

a humor és szellem termékiben akar néha gyönyörködni,

A ki

mindenről jól és mindig korán akar értesülnie lenni,

A ki

nem barátja a frázisoknak, de az érett és komoly politikai czikkeknek,

A ki

minden iránt modern újságot akar járattatni,

A ki

őhajlja a szabadelvűség (kizáratos fejtűdését és a magyarság er s jőstét,

A ki

nem barátja a személyi kultusznak és negyveti a személyes támadásokat,

az fizessen elő az

ORSZÁGOS HIRLAP

címmű újságra, mely Budapesten jelenik meg, naponta 16—32 oldal terjedelemben és melynek főszerkesztője

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Előfizetési ára:

Égy hónap 1 fnt 20 kr. Negyedévre 3 fnt 50 kr.

Kiadóhivatal: Budapest, József-körnt 65. szám.

Apróságok.*Mindig a régi.*

— Goldstein ur, adja nekem a leányát, ígérem, hogy boldoggá teszem!

— Jó, jó, kedves báró, csak mondja meg mennyibe kerül az a boldogság — netto?

Aggódalom.

A fiatal orvos pácienszt kapott.

Aggódva sóhajtt:

— Jaj, csak meg ne haljon, vagy fel ne gyógyuljon!

Vadászok figyelmébe.

Amerikában feltaláltak egy önműködő vadárúsító gépet.

Az ily gépeket az erdőbe állítják fel.

A koczavadászok a megfelelő nyílásba bedobják az 1—2 dollárt, és azonnal kiesik a nyul, fázván.

Érthető.

— Ma éjjel jó részeg voltál, nem idézett be a rendőrség csendháborításért?

— Engem nem . . . hanem a feleségemet!

Üzlethelyiség változtatás.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy az eddig Gredig-féle emeletes házban évek hosszú során volt

üveg- és porcellán-üzletemet

a házbér tetemes megtakarítása miatt **iskola-utca 13. számú lakásomba** tettem át, hogy így a nagy boltbér megtakarítása által a nagyérdemű vevőközönségnek módomban legyen **sokkal jutányosabb árakon** szolgáltatni ki, minden az üveges szakmába vágó s boltomban található árukat.

A n. é. közönség szíves pártfogásáért esedezve, maradok

Nyiregyháza, 1898. április hó.

alázatos szolgáljuk:

Éles Lajos,
üveg kereskedő

(21-3-1)

1.000,000 korona nyerhető.**Egy millió**

A 2-ik magy. kir. szabad.

Osztálysorsjáték**50,000** nyereseményűnek
jegyzéke.A játéktér 9. §. szerint a legnagyobb
nyeresemény**1.000,000** korona.
Egy millióA nyeresemények következőleg vannak
elosztva:

Nyeresemények	Korona
1 á	600,000
1 "	400,000
1 "	200,000
2 "	100,000
1 "	90,000
1 "	80,000
1 "	70,000
2 "	60,000
1 "	40,000
5 "	30,000
1 "	25,000
7 "	20,000
3 "	15,000
31 "	10,000
67 "	5,000
3 "	3,000
432 "	2,000
763 "	1,000
1238 "	500
90 "	300
47350 "	200, 170, 130
	100, 80, 40 korona.

50000 nyeresemény és jutalom **13,160,000**kor. ért. melyek hat osztályban
kisorsoltatnak.

(16-2-1)

A 2-ik magy. kir. szabad.
osztálysorsjátékbana sorsolási programom szerint **egy millió**
koronát, tehát hatalmas összegű készpénzt
nyer a legnagyobb nyeresemény a játéktér
9. §. szerint; ennél fogva ezen osztálysorsjáték
nagyon előnyös nyeresési esélyeket nyújt; és
pedig:**100,000** eredeti sorsjegy
50,000 pénznyereseményt.A sorsjegyek felének nyernie kell. Az
összes 50,000 nyeresemény a mellette álló jegy-
zetekben fel van sorolva és a kormány ellen-
őrzése mellett hat egymásután következő rövid
időközben kisorsoltatik, midőn is a nyert összeg a szerencsés nyertesnek készpénzben
kifizetetik.Eredeti sorsjegyeket következő eredeti
áron adunk el:

Egész eredeti sorsjegy 6 frt — kr.
Fél " " " 3 frt — kr.
Negyed " " " 1 frt 50 kr.
Nyolczad " " " — frt 75 kr.

Az összegnek postautalványon való vétele után azonnal megküldjük a rendes eredeti sorsjegyet az első huzasháni érvényvel. Kívánatra utánvétellel is küldjük a sorsjegyeket.

Minden sorsjegyküldeményhez az eredeti huzási programot is megküldjük és minden huzás után vevőink azonnal megkapják az eredeti huzási lajstromot.

Gyakran ezeket kockázatlannak merész vállalatokba, a midőn a kilitásba helyezett nyeresemény nagyon kérdéses. — Ennél fogva kockázatlannak egy sorsjegy vételével aránylag oly csekély összeget, a mely által hirtelen nagy tőkét nyerhetünk.

Sorsjegyesletünk nagyon csekély és gyorsan elfogyhat, tehát ajánljuk, hogy a rendelkezésemre ne késünk és kerjük azokat, lehetőleg azonnal, azonban mindenesetre

legkésőbb f. évi április 25-ig

hozzánk beküldeni.

Fehér Lajos és társa

a m. kir. szabad. osztálysorsjáték főelárúsítói.

Budapest, Gizella-tér 5. sz.

1898.

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.

Ültetés távolsága: 15—20 cm.

Talaj minőségére nem trágársott.

Mauthner-féle magvak.

Aussaatzeit: August und September.

Pflanzenweite: 15—20 Cm.

Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

A MAUTHNER-féle
hirneves**KONYHAKERTI ÉS VIRÁGMAGVAK**

zárt és hatóságilag védett csomagokban, a törvényesen bejegyzett

medve-védjeggyelvalamennyi nagyobb **fűszer- és vaskereskedésekben** kaphatók.

A Budapesten Andrassy-út 23 szám alatt létező **Mauthner Ödön** cég csakis **olyan csomagoknál** vállal teljes jótállást egészen **friss és valódi** magvakért, amely csomagok **ragasztva, a medve-ábrával és Mauthner névvel** vannak jelölve, úgy amint a mellékelt rajz is mutat.

(58)